

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés félértékét's pontosan és jutányosan közöltetik.

Mind az országgyűlési tudósítások, mind egyebek gyorsabb közölhetése végett testvérpapjaink a közelgő 1848ki január elejétől kezdve négy ízben fognak megjelenni hetenként, t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken mindegyik minden ízben egyegy iven, sürgető ok és körülmény kivántakor meg is toldva. Előfizetési ára Budapesten házhöz küldéssel együtt az eddigi marad, t. i. borítékalanul félesztendőre: 5 pft, borítékosan: 6 frt 24 kr. Postán hetenként kétszer küldve mintedig 6 fr. 24 kr. p. négy-szer küldve pedig: 7 frt 12 kr. p. a legfensőbb rendeletnél fogva fölemelt postadíj miatt, mely a hetenkinti kétszeri küldésnél a postadíjt 24 pkrrel, négyszeri küldésnél pedig 1 fr. 12 krral határozta magasbittatni félesztendőnként. — Előfizetheti helyben a szerkesztőségénél uri-utca 453d. sz. Trattner-Károlyi ház első emeletén, országszerte a két testvér hazában pedig minden kir. postahivatalnál. Az ausztriai birodalom-ba's külföldre kívántató példányokra egyedül a bécsi cs. k. főpostahivatalnál történhetik a megrendelés. —

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések és előléptetések, halálozások. A magy. akadémia folyó évi nagygyűlé-sének határideje. Országgyűlés: a választóírat tanácskozások folytatása; kerületi választványok kinevezetése, üzenetek's a közös teherviselés némileg elfogadva. Budapesti napló. Törvényszabóságok: Baranya és Borsodmegyék közgyűléseik.) Külföld. (Franciaország, Schweiz.) Ertesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

A pozsonyi váltótörvényszéknél Gerhauser Gusztáv előléptetése által ürességbe jött inoksisgra Vogenfahl László hites ügyvéd érdemesített.

Magy. kir. udv. kamarai fogalmazó Molnár János ugyanott titoknokká lón kinevezve; zalatnai k. koh-éreczkémlő Kelemen János az Abrudbányán ujan létesített idegl. váltó-kisérleti állomásra; k. bányagyakornok Kéler János pedig aranyírókai főhutmányossá alkalmaztatott.

Pápán, ószutó 25-én ragadta ki a kérelhetlen halál körülméből, rövid betegeskedés után turha-szélhűdés következtében felső-eőri Rába Antall Zalamegye bíróját életerős életének harminczadik évében. Nem volt egyetlen kebel is, kit e gyászír közelünkben a legsajgóbb fájdalommal nem árasztott volna el. Korán hunyt el ő mindnyájunkra nézve! Mert benne, nemcsak Casinónk szeretve tisztelt elnökét's ismerőji barátai fájlalják a nemeskeblű, minden szépért és jóért buzgó, igénytelenül szerény és ritka miveltégű fiúfiút; —nemcsak vigasztalhatlan és édes anyja n. Rába Boldizsár kir. tan. özvegye Vajda Margit keserű egyetlen fiát —mindenét; de osztályosa e mély fájdalomnak megéynk's általa hazánk is. Leghűbb fiainak egyikét veszté el e benne; mert egyike volt ő azoknak, ki szakadatlanul választékos tanulmányzás's hoszasz utazások által kiképezett publicistai készsége, szép függetlenségű vagyonos állása egy mint lángkeble által egyiránt hivalva volt a közvélemény ajkain élére állnia megéynkben, a már egyesekben jelenkező, de még össze nem szilárdult fiatal haladó pártnak, mitől ha eddig tulszerénységéből magát visszavoná, nem messze volt az idő, midőn arra fellépendő vala. Hílt tetemei f. hó 27-én tétettek a főgyház sirboltjába, a részvevők roppant és fényes tömegének kíséretében. Béke lebegjen hamvaira és áldás emlékeztére!!! —

Fabiny Theofil János királyi tanácsos, orvos tudor, a szemészetnek a magyar kir. tudományos egyetem-ben tanára's ennek volt igazgatója, táblabíró, több tudományos társaság tagja, munkás életének 57k évében szélhűdés következtében 1847k nov. 30kán meghalozott. — A meghalozottak folytonos munkássága hazánk irodalma terén is érdekesen tünt fel; ő volt t. i. első, ki az egyetemen szakmájáról magyar előadást kezdett meg, a szemészetéről alapos munkáját —mely később magyar nyelven nyújtott a tanuló és olvasók kezébe —három külföldi jeles egyetem fogadá el's fordította le saját nyelvére. Sok ily tanítót haladó hazánkban.

Magyar tudós társaság. Az akademiának idei (XVIII.) nagygyűlése a nm. elnökségnek nov. 27kén kelt rendeletéből december 19kén fog megnyitani, s így a megjelenés napja: december tizenyolcadika. Mi is az akadémia minden rendbeli tagjainak ezennel tudtul adatik. Pest december 3kán 1847. Toldy F. titoknok.

ORSZÁGGYŰLÉS.

VIII. kerületi ülés november 23án. Gömőri követ után Gál Eduard tolnai követ fejtegeté's bizonyítgatá a kormányának korszerű haladását, mit egy a nádorválasztás, mint a kir. előadások mutatnak; ennek következtében a tett két indítvány közül csak azon esetben szavaz a baranyai mellett, ha kizárólag köszönő fölirat minden sérelem-emlegetés nélkül a táblán keresztül nem mehetne. — Szegedy somogyi követ a tapasztalt sérelmes eljárásokat szinte abban találja, hogy az 1790: 10. törvény nem valóság, ennél fogva szinte megkérendőnek véli ő felségét, hogy a nemzetet azon állásba, mely e törvény erejénél fogva kívántatik, helyezze vissza, csak ez uton lehetvén a sérelmek orvoslását's megszűnését remélni. Majd az adminisztratori rendszert, a horvátországi intézkedéseket, a részeki megyék be nem keblésítését, a sajtóügy nyomott helyzetét fő sérelmeknek sorolván el, ezeket a föliratban megem-

lítettől kívánja, különben szavaz a pesti indítványra. — Szluha jászkerületi képviselő a kir. előadásokat olly jóknak találván, hogy jobbkat maguk a'rr. sem készíthettek volna, ebből szóló bizodalmat's jóságot következtetvén, a föliratban sérelmeket említni nem akar. —

Lónyay Gábor zempléni követ a tárgyat terjedtebben bonczolgatván velős beszédét a'p. h. után adjuk. Az országgyűlésnek kettős feladata van: törvényeket hozni's öröködni a' haza, a' nemzet törvényei, szabadsága, önállása, függetlensége, egy szóval alkotmányos léte fölött. E második kitünőleg minket, a' nemzet képviselőit, illet. Midőn tehát a' nemzet képviselői a' mult országgyűlés óta lefolythárom esztendei szünidő után ismét összegyülekeztek az országgyűlésre, legelső feladatuk's kötelességük megvizsgálni: mit tett a' kormány e' három eszt. alatt? mint kormányozta ez alkotmányos országot, — mint hajította végre a' meghozott törvényeket, — mit orvosolt országos sérelmeinkből, vagy nem tetézte é azokat ujjabbakkal? mit teljesített, avagy csak mit készített elő orsz. kívánatinkból; mit tett szellemi's anyagi haladásunk előmozdítására? egy szóval, megfelelt é magas hivatásának's alkotmányos kötelességének? — Emlékeztünkbe kell továbbá hoznunk's nyilatkozniunk minden előtt azokról, mik a' lefolyt három eszt. alatt hazánkban történtek. Történet é ollyan, mi öröme buzdítsa's jó reménnyel töltse be sziveinket; vagy ellenkezőleg ollyanok, mik felhitták figyelmünket, aggodalommal's keserűséggel szorongatják hazafi kebleinket. Tegyük ezt egész nyílt őszinteséggel's kellő komolysággal, így leend nyomatéka föllépésünknek, sikere hazafiai törekvésinknek. — Tették é ugyan ezt elődeink, s miként teljesíték ezen alkotmányos tiszteket, nem akarom részletesen, időről időre vizsgálni's a' tek. rendek emlékeztetése vizszaidézni, — elég legyen az 1790., 1811., 1825. és 1839ki országgyűléseket megemlítenem.

Vizsgáljuk tehát először: mit tett a' kormány mindjárt az országgyűlés után. Egyes személyekről nem szólnok, hanem azon burocraticus collegialis kormány rendszerről, mely nem tudjuk, hol létezik, csak hatását érezzük ügyeinkre. Tekintsük Horvátországot. Ugy lépett é itt fel, miként fensőbb hivatása hozta volna magával, mint békitő, mint kiegyenlítője a' két testvérm nemzet között támadt sajnálatos egyenlenségeknek's félreértés szülte ingerültségnek? Nem. — Egyoldalulag lépett föl. Önkényű hatalomként, felsőbb parancsalrendező a' tartományi gyűlést, mellözve, megcsontitva Magyarország törvényhozási jogát, Turópoly a' grófját hivatalától függeszté föl, — itélt vizsgálat, kihallgatás's elmarasztalás előtt. És be van-e már fejezve avagy csak el is kezdve a' vizsgálat? nincs tudomásunkra. Vagy mi eredmény lón a' mult országgyűlés előtt az illyr mozgalmak's kicsapongások ellen intézett kir. biztosi vizsgálatoknak? Semmi! — De vagy igen, — és itt figyelmet kérek: az illyr párt, a' magyarok ellen felingerült, a' magyarországi százados kapesot tágítani —nem akarom hinni, nem akarom mondani, mert ezt csak néhány tulbuzgóról teszem föl — elszagatni törekvő, külön horvát helyt. tanácsot, kancelláriát felállítatni indítványozó párt, a' magyarországi kormányhivatalnokok, vagy az arra vágyakodók — általok conservatíveknek keresztelt pártja által testvéreknek, rokonszenyűeknek elvűeknek, conservatíveknek fogadtatott el, — és miután programjok szerint a' monarchiák egységének olly hű pártolójí, hihetően a' magyar monarchia egységének eszélyes szeműgyben tartása kedveért; — ellenben a' horvát magyar párt, a' magyarországi testvéri kapesot's egyetértést nemcsak conserválni, sőt szorosabba fűzni buzgókodó párt rendbontónak kiáltatott ki a' közönség előtt, Ime vizsgálató rövid képe Horvátországi viszonyainknak. Alkotványos é, eszélyes eljárása a' kormánynak's pártjának? —

De lássuk tovább! Midőn mult országgyűlésen a' vallásbeli törvény meghozatott, azt hívők, miként

vallásbeli kérdéseink legfontosb része meg levén oldva, béke's egyetértés viradand fel reánk, 's az idő meghozandja mind azt, mit a' vallásbeli méltányosság, viszonság's egyenlőség követelnek. E' reményeket táplálni, a' megnyugvást erősíteni nem volt volna é legszebb, legmagasb föladata a' kormányoknak? Nem! az átmenetről hozott világos törvényt, felsőbb intézvényvel kívánta magyarázni's korlátozni, a' 18 esztendő aluli egyedektől megtagadván az átmenet szabadságát. A' kathólicus ifjaknak protestans iskolák járhatását tilalmazó régibb törvénytelen parancsokat mindjárt az országgyűlése után czélszerűnek, a' törvényességgel, az alkotmányos elvekkel, a' jelen század szellemével megegyezőnek gondolta ismét megújítatni. Végre a' görög nem egyesültek vallásos ügyében indítványozott törvényt országgyűlésileg mellözve, — alkalmasint ismét csupán alkotványos elvek iránti hajlamból — jónak találta rendezni's ez ügybe is önkényű hatalomként beleszólni. — Mit mondjak a' népnevelésről? Ez legfőbb, legnemesb feladata az emberiségnek, a' jelen századnak. Ez leghatalmasb eszköze egy szabad alkotványos nemzetnek. És vajjon kezünk közt van é ezen eszköz? — Ezt legfőbb a' protestansok mondhatják, de csekély erejűknél's ügyeik rendezetlenségénél fogva a' státust nem pótolhatják. De a' nemzetnek a' nevelés ügyébe semmi befolyása. Az 1840ki országgyűlésen praeparandiákat, polytechnicumot terveztek. 1844ben már egész munkálatot készítették a' népnevelés ügyében. De hasztalan! A' kormány csak folyton intézkedik, rendelkezik a' vallás és nevelés országos fundusairól. Nem leverő és ségyenítő a' törvényhozásra, ha meggondoljuk, miként gyermekeink nevelésébe semmi szavunk, — hogy e' legfontosb nemzeti ügyben mai napig semmi befolyása a' törvényhozásnak. — Néptanítókat képező-intézetek állítottak, rendeztetek, ipartanoda létesítetett, a' népiskolák iránt h. tanácsai rendelvények mentek a' törvényhatóságokhoz, statistikai adatok gyűjtettek. Mind szép és dicséretes dolgok, s erősen hívők, hogy a' kir. előadásokban ezen ügyben is t. javaslat fog velünk közöltetni. Csalatkozánk! Es midőn ott semmit sem olvasunk — mind ezek csak arra mutatnak, miként a' kormány tovább is csak maga kíván a' népnevelés ügyében rendelkezni — önkényű kormányként, — ez alkotványos országban több mint visszaélés, és én mint az alkotványos nemzet hű képviselője, ezen usurpátó ellen, az alkotványos elvek nevében ellentmondok. Most az adminisztratori rendszerről szólnok, s miután már többen tárgyalák, csak röviden érintendem. — Ez annyiban legfontosb, mivel legujabb tanujele a' kormány irányzatának, s mivel legföltettebb kincsünk, a' megyei rendszer czéloztatott meggyöngöttetni. A' mult országgyűlés előtti időkben a' kormányhivatalnokok sűrűen mondogatták: hogy a' megyékkel nem lehet kormányozni; mi volt természetesb, mint a' megyei rendszer alapjait megrendíteni ügyekezni. És miután egy kormánylap által axiomául kiáltatott ki, miként: „többség nélkül nem lehet kormányozni,“ mi természetesb, mint az arra keletkezett jelszó: — „többség minden áron.“ Többség a' megyékben kormány-befolyás által. Azaz, ha a' főispán e' célra nem használható, legyen adminisztrátor a' mennyi kell. Elnököljön minden gyűlésen, sőt a' sedrián és minden elnökséget foglaljon el de facto, — nem azért, hogy folytonosan bíraskodjék, tehát nem az igazság rendes kiszolgáltatása kedveért. Csak jog és nem kötelesség, tehát csak a' mikor tetszik, mikor jónak fogja adminisztrátor ur látni; — aztán a' megyékben szeretik a' jó ebédeket, egy kis fény és pompa megadja majd a' szükséges nimbust is. Tehát jó fizetést kellett rendelni. Azt nekem ne mondja senki, hogy az elbocsátott főispánok helyébe a' jobb adminisztráció kedveért nevezetett ki annyi adminisztrátor; — mert látjuk, hogy minden csak ugy megy, mint azelőtt. Az adminisztrátor urak eljönnek a' gyűlésre 3-4 napra, megnézik a' pénztárakat — ezek gyűlések alatt rendben szoktak lenni. Megnézik a' scontrákat, s ha van

nagy halmaz tisztis jelentés, — s ha a gyűlésekben sok acta sepertetik le — rendben van az adminisztráció. — Én sérelmesnek mondom, hogy sok főispán az 1536. 36. t. cz. elle- nére, kihallgatás nélkül, hivatalától megfosztott, a' he- lyett, hogy kötelességei teljesítésére szorított volna, s hogy a' törvény esetein kívül 30 s néhány adminisztrátor rendeztetett a' törvényhozás mellőzésével; — a' nemzet ez iránt nyilvánult aggodalmát a' fölírásban megemlített ki- vánom. —

Hát előleges sérelmeink — ez a' mi örökös vándor- lásra kárhozottatott örök zsidónk — mikor lesznek már va- lahára orvosolva? Dalmátia mikor leend végre incorporál- va? A' határörvidékek még mindig külön törvények alatt. Erdély Magyarországgal egyesítésére 50 évtől fogva sem- mi lépések. — A' só árának, ezen egyik legerősb indirect adónak, meghatározása, törvényeink mellőzésével, a' tör- vényhozás beleszólásától mindig elvonva! És mibe veti lá- bát a' kormány, midőn az országgyűlés befolyását el nem akarja ismerni? A' magyar kamara meddig lesz még né- met? (ez nem szójáték, hanem igaz) mikor fog a' birodal- mitől függetlenített, mikor lesz hivatalos nyelvében s e- gész lényegében magyar? — Mi mindezekben törvénye- inkre nézve, alkotmányosságra, önállásunkra kopogtatunk — a' kormány a' via facti-ra. Aztán törvényszerűség, lo- yalítás ez, uraim? alkotmányos s igazságos bánásmód ez velünk? Feleljenek azok, kik a' kormányt pártolni szokták, kik azt mondják, miszerint a' kormány alkotmányos elvek szerint akar kormányozni, miként alkotmányos létünk el van ismerve, el van teljesen s őszintén fogadva, s hogy alkot- ványunk tetteleg megátadástól nem tarthat többé. — Megengedem. De mi nemcsak az alkotmány betűit, formáit akarjuk, hanem annak egész lényegét, minden következté- nyeit. S kérdem: akarja e' ezt a' kormány? akarják az ér- demes conservatív urak a' más oldalon? Erre feleletet vá- rok; s ha igen, miért nem orvosolja a' kormány sérelmeink- et? miért rendelkezett az általam elősoroltakban önké- nyűleg, a' törvényhozás mellőzésével? miért nem teljesíti az alkotmányosság lényegéből folyó kívánatokat? miért tar- tóztatja el régi törvényeinkben gyökerező jogainkat? S ö- nök, tisztelt urak, miért pártolják a' kormányt azokban, s miért nem minket ezekben?

Végre, mint előrebocsátám, emlékeztünkbe kell hoznunk, s nyilatkoznunk kell azokról, mik a' legújabb idők- ben hazánkban köztünk történtek. Ezuttal csak a' legfon- tosabb eseményt említenem. Baranya e. követe már meg- pendíté, miről szólni kívánok. Megemlíté t. i. s nevének neve- zé a' pártokat. Dicsérni kívánta az ellenzékét, — hazamen- tő szerepet tulajdonított a' conservatív pártnak. „A' conser- vatív párt nem engedé, ugymond, hogy a' százados gyöke- ret vert institutiók egyszerre szétszaggattassanak — tehát revolútiótól menték meg a' hazát! De ki akart itt valaha re- volútiót, ki akart egyszerre mindent elszaggatni felforgat- ni? — Már most én is szólok a' pártokról s egyik kis jel- lemezést adandok. — Hazánkban pártok keletkeztek. Voltak ezek mindig és mindenütt, kivált szabad alkotmányos orszá- gokban. Magyarhonban — hogy főlebb ne menjek — Zá- polya és Ferdinánd, török és osztrák, magyar és német párt, kurucz és labancz. — Az újabb békes diákok időkben „patri- ota és aulicus“ végre a' jelen korban európaibb s alkot- ványos francia utánzásból, „ellenzék és conservatív“ ne- vezeték tüntek fel. A' pártok organizálni kezdék magokat. Megegyezik ez megyei rendszerünkkel, nem akarom most vizsgálni, elég az hozzá, hogy a' conservatív párt — hogy ebben is nevének megfelelően — ment jó példával elő, s nyilatkozványt, programot bocsátott ki. — Ezen famosus nyilatkozványnak csak azon két pontját emelendem ki, melly meglepett, melly fölizgatott, aggodalommal nyugta- lansággal tölté el minden igaz magyar hazafi szívet, s ez annyival inkább, mert a' nyilatkozvány alatt, tisztelt főkor- mány-hivatalnokok és többnyire kormány-tisztviselők név- sorát olvastuk. Irányelvül mondatik ebben ki, miként ők, „minden javításokat a' közbiradalmi egységnek észélyes szemügyben tartása mellett czéloznak keresztülvinni“ — másodsor: „hogy velünk nem fognak transigálni, hanem minket mindenkor leszavazni.“

A' közbiradalmi egysége! — Tehát Lombardia, Gal- liczia, a' német státusszövetséghez tartozó ausztriai részek és tartományok, aztán Magyarország: az mindegy. Hát ak- kor mi lesz a' magyar monarchia egységéből? És miután Horvátország iránti eljárásukat az érdemes conservatív ur- rakkal ismerjük s megérintém Dalmátia, a' határörvidé- kek visszacsatolását, Erdélyországgal egyesülésünket nem igen emlegetik, nem igen erősen követelik, — ugy lát- szik ezzel nem igen törődnek, ez nem fekszik annyira szívü- kön; azaz a' magyar monarchia egységét, tehát nemzetünk legszertebb érdekeit, önállását, függetlenségét alárendelik a' közbiradalmi egységnek. Mi ennek ellenkezőjét, az 1790. 10ik törvényre hivatkozva — kívánjuk kinyilatkoztatni, — követeljük hazánk önállása s függetlensége minden követ-

keztvényeit, — s honunk érdekeit az ausztriai monarchia érdekeinek alárendelni nem fogjuk engedni. Önök, tiszt. conservatív urak, „mivelünk nem akarnak transigálni, min- ket mindenkor le fognak szavazni“ — minket, kik azoknak léptünk nyomdokiba, kik küzdöttek s fentarták nemzetisé- günket, hazánk szabadságait, kik honunk felvirulásának, uj- jászületésének előharcosai voltunk s vagyunk. Ez nem fog sikerülni! mert ha sikerülne, tán lehetne egy és oszthatlan Ausztria, de magyar nemzet nem, nem Magyarország. El magyar, áll Buda még! — a' Pestmegye követe által indít- ványozott fölírást pártolom.

Gá b r i e l abaujmezei követe igazságosnak tartja, hogy a' fölíratban az örömjelenetek mellett a' borusk is kitüntessenek. Szólok sérelmesnek tartja az adminisztrátori rendszert, ugy azoknak a' megyei törvényszékekeni elnö- kösködését, melly méltó aggodalmat szült, s azért a' föli- ratban ennek is helyet juttatni akar. A' részek vissza nem kapcsolását és a' horvátügyeket mint főszérelmeket szin- te meg akarja említeni. Az évenkénti országgyűlésre nincs utasítása — de mennyiben küldöji a' kérésekkel fölöl- dására permanens diaetát ohajtanak, ezt sürgetné s ha el- nem érné, Pest mellett szavaz. — Károlyi nórádi követe Pest mellett szavaz, mert ő is le akar lépni a' sérelmi tér- ről, beállni látván az időt, hol cselekvés és bizalomra van szükség. Baranyával nem tart, mert ha a' törvényjavaslato- kért is köszönet szavaztatnék, ez által azok elvben elfoga- dottaknak nézethetnének. — J a g a s i c s esztergamme- gyei követe hódolva fogadja a' királyi előadásokat, de azért megemlékezik a' sérelmekről is, mellyeket minthogy a' ba- ranyai indítvány nem rekeszt ki, a' mellett szavaz. Az 1790. 10ik törvény megemlítését nem bánja, csak hogy annak most nem látja helyét; az adminisztrátori rendszerben sérelmet nem lát; az absolutisticus irányra megjegyzi, miként azt vagy czéljából, vagy tetteiből lehetne megismerni; hogy tit- kos czéljai volnának, azt állítani nem lehet, hatalma pedig csakollyan, hogy azt az ellenzék a' megyékben nullificálhatja; Horvátországra nézve be akarja vární a' választvány jelen- tését; a' részekre nézve sérelmet lát. — Szintay beregi kö- vet Pestmegye indítványára szavaz; hasonlóképen közli nézetét R a d i c s hevesi követe is. (Folyt.)

IXik. K e r ü l e t i ü l l e s, novemb. 24kén. Elnökök : S i m o n János sopronyi, és S e m s e y Albert sárosi köve- tek; jegyző S z e n t k i r á l y i Mór. Tárty: a' választfö- lírat vitatása. Az elnökség megnyitván 9 1/2 órakor az ülést, fölszólítja a' rendeket, hogy szavazataikat adnák be a' napló- bírálókra nézve, és pedig, ha csak lehet, holnapnál tovább ne késnének. Ez megtörténvén, legelőször is O l g y a y Titus emelt szót, s részint a' már előadottakra czáfolólag, részint pedig saját meggyőződését külön is tolmácsolólag, eké- nyilatkozék: Én is hálás köszönetet szavazok ugymond, az indítványozott választfölíratban, köszönetet különösen 1) ő felségének azon magasos tetteért, hogy nemzeti nyelvün- ket, nemcsak diplomatikai polczra, hanem már a' trónig is fölemelte, — köszönetet 2) a' kir. előadásoknak kéré- deinket tárgyzó szabad szellemeért, s köszönetet 3) a' nádor-választásban tanusított alkotmányos eljárásáért, mi- szerint ezen közszeretű magas egyedet nádorunkká meg- erősíteni legkevésbé sem kétkedett, — kit a' nemzet közbiradalmi különben is rég eljegyzett. Szónok különösen örvend a' kir. előadások tartalmán, mi által ő felsége nem- csak fényes tanuságát adá kéréseink iránti vonzalmá- nak, hanem egyszersmind fényesen megczáfolá a' conser- vatív párt azon fő elvét, miszerint mindent, mi csak az el- lenzékétől jó, le kellszavazni. Ezen korszerű kérdések ugyan- is, mellyek most már a' kir. előadásokban is foglaltatvák, mind az ellenzék által valának kezdeményezve, és megvit- tatva. Ő azonban azt véli, hogy midőn mindezekért örömjün- ket s köszönetünket nyilvánítva, bizodalommal járulunk a' trónnak számolyához, szinte bizodalommal kell elősorolnunk azt is, a' mi fáj. S épen ezért ő csak Pest indítványát pár- toltatja. A' fölíratban szónok nézete szerint különösen ki kell e m e l n i az 1790 : 10 t. czikk nem teljesítéséből származott nagy sérelmet, minélfogva e' haza oly kormány- nak lón alá igázva, melly az alkotmányos érdekek iránt nem viseltethetik rokonszenvvel. Itt van ugyanis alapja, mondá szónok, azon gyarmati állásnak, mellyben Magyarország, függetlenségétől megfosztva teng, miszerint nem czélja ön- magának, mint kell alkotmányos nemzetnek lennie, hanem eszköze Ausztria érdekének. Ő valóban csudálkozik Csong- rád megye követeinek nyilatkozatán, mikép mindaddig, míg a' hallottakat bebizonyítva nem látja, hazánk ezen függé- sét nem hiszi, — pedig követe ur jól tudhatná, hogy men- nyire függ még azon kormányhivatal is, mellynek ő tagja, kívánná továbbá szónok azon események láncsorából, mel- lyek a' mult hongyülés óta előfordultak, kiemelni a' választ- fölíratban az adminisztrátori rendszert is, nemkülönben a' horvát ügyet. Szónok nem akar most amannak bővebb taglalásába bocsátkozni, hanem az utóbbira nézve, hogy t. i. ez, mivel még róla a' választvány nem nyilatkozott, ne em-

lítették meg a' fölíratban, — szükségesnek tarja, egyet mást megjegyezni. A' kormánynak Horvátország ügyeiben tett lépései tények, mellyeket tagadni nem lehet, arra néz- ve pedig, miszerint ez szóba ne jöjjen, mig részletes tagla- lás alá nem kerül, ugy van meggyőződve, mikép ez által Csongrád követe a' kormánynak most nem a' legjobb szol- gálatot tenné; azonban higye el Csongrád követe, hogy an- nak idejében mi azt is megteszszük. Sőt bátor vagyok, ugymond emlékeztetni követ urat s elvrokonit, hogyha majd e' miatt tán eredsénytelenül oszlandik szét a' jelen ország- gyűlés, annak okai bizonyára nem leendünk, hanem azok, kik bennünket most vádolnak, de kikre ezen vádsúly majd visz- szapattan. Főlemlité — folytatja szónok, — a' kormánynak abbéli érdemét is, hogy a' magyar nyelv s nemzetiség ügyét ápolta, előmozdította. Ez szölv nézete szerint nem va- lami különös érdeme a' kormánynak, mert hisz ezt is oly parányi adagban adogatta a' szomjazó nemzetnek, meny- nyit tőle megtagadni már különben sem lehetett. S hogy milly kegyelettel viseltetik még most is ez iránt, eléggé mu- tatják a' tanuló ifuság azon nyelvművelő, s önképező társu- latai, mellyeket a' kormány széltiben eltöltött, mutatja loya- litását a' görög nemegyesültek vallásügye, a' nevelés s prae- parandiák föllállításában tanusított eljárása, továbbá az, hogy a' sóhivatalnál az elavult diák nyelvet, a' magyar nyelv helyett németet használja. Valóban a' mit a' kormány egy kezével adott, azt a' másikkal elvette, s nem tudna Csong- rád követe csak egyetlen ténnyt is felhozni az alkotvány és haladás érdekében, mellyet a' kormány törvényen kívüli tett volna. Az anyagi jóllétre nézve sem tett egyebet, mint hogy a' trafikát hozta be. Szónok ezen sérelmeket, s a' kormánynak absolutisticus tendenciáját nem ignorálhatván, Pesttel kíván szavazni. —

T o l n a y Károly. Annak, hogy a' választfölíratban, mind a' magyar nyelv ügye, mind a' nádor-választás, mind végre a' kir. előadásokért köszönet és ünnepléses öröm nyilatványtassék, szölv nézete szerint ellenzék. Azonban mivel ezen k. előadásokban olyasmik is foglaltatnak, mellyek szölv ki nem elégitik, csupán öröm- és tiszteletnyilatkozást csinálni még sem akarna a' fölíratból. Temes azon vallomására, miszerint megismeri ugyan, hogy sérelmeink vagynak, s még sem akar azokról szólni, nehogy az öröm tisztasága megzavartassék, — azt jegyzi meg, hogy nem látja át, mi- kép ha a' sérelmet megismerjük, miért kelljen aggodalmun- kat az iránt elhallgatnunk. Esztergam figyelmeztetésére, miszerint tárgyalassanak mindenek előtt a' kir. előadások s hogy higgadt komolysággal tanácskozzunk a' szölv nézeten levő ügyek fölött, azt adja válaszul szölv, hogy e' taná- csot el nem fogadhatja, miután sérelmeink olyanok, mely- lyek fölött nem is lehet higgadt kedélylyel tanácskoznunk. Az alárendeltség megmondolásán, ugymond, mellyet az 1790: 10iki tör. czikk önkényes elmellőzésének gyászem- léke kelt föl, lehetlen egy alkotmányos nemzet önértetének föl nem zajongni, stb. Az adminisztrátori rendszerre nézve, csudálkozik szölv Esztergam követe, ki ignorálni látszik az eseményeket, s különösen azt, mi a' bold. emlékü pri- más által, a' főispáni jogok védelme miatt ép Esztergam- dób történt, s csudálja, hogy Esztergam követe a' gr. Er- d ő d y családnak főispáni jogoktól megfosztatását sem tudja, mi az egész hazában kellometlen érzéseket gerjeszt- tet. Baranya követeinek szabatos előadására, miszerint a' kormány a' kérések fejlődését csak politikai ovakodás- ból tartóztatta némileg föl, — szölv azt jegyzi meg, hogy a' kormány, bár inkább az adminisztrátori rendszer behozá- talában lett volna ovakodóbb. Mit tesz, és mit tett a' kor- mány? Megtartotta e' az 1836diki t. czikk a' részek ügyé- ben, mellyek most, több százados szoros kötelekek után — testvértelenül állanak az alkotmányos nemzet nagy család- jában? Nem! Pedig csupán a' törvények tisztelete az, melly nagygyá s hatalmassá teszi a' népeket. Ez tette földurá- vá a' 2000 éves Rómát is, hol Manlius Torquatus, saját fiát is kész vala lenyakaztatni, midőn ez tilalom ellen kezdett vala párbajt! Bár illy kegyelettel viseltetnék a' kormány is törvényeink iránt; sal. — Részletesbben kiterjeszkedvén aztán szölv itt a' már többször megemlített sérelmekre is, kíváná hogy az ez iránti közaggodalom a' választfölíratban szinte megemlítettessék.

Z s a r n a y Imre. Nézete szerint a' választfölíratnak nem szabad másnak lennie, mint a' haza jelen körülményei s a' nemzet érzelmei hű tükrének s rajzának. S bár né- mellyek ohajtanak is, hogy innen némelly barna jelenetek kimaradjanak, ő ugy van meggyőződve, hogy a' mik törté- tének, nem mondhatjuk nem történt dolgoknak. E' hazá- ban, ugymond, nagy az öröm a' kir. propositiók gyönyörű tartalmán is, — ő azt véli, hogy a' választfölíraton ezen örö- mnek minden bizonynyal keresztül kell ömleni. S ennek annál is inkább meg kell történni, mivel ő felsége, midőn novemb. 12kén a' trón magasságából hozzánk magyarul szólamlott meg, nyelvünket természeti jogaiha helyeztette vissza, s oly nagyszerű tettet követett el, miről méltán el-

mondhatja: örömjelvények géhez akarj nyelvünk és séges uralk nem pedig jaira nézve zok maguk mindazáltal gárt ki nem melly méltó hogy a' bell ve, de a' kül kormány a' szággyűlés tett, mi ag partamente hogy t. i. si hassa, gr. S országra n a' kormány vallásra, ug megsértett lennek tart zi meg, hog az arany bu nistratori r kövönen s említesse mek emlitte legczélszer nyilványita nek. S ép e' fölíratba meket föle emlékeztet Ennélfogva

A n óta tartó o kintethetik bajjal meg tetést von is akaráv felelni Cs ja, mikép a lat czimév sa, — azt ne monop ná s ne nem akar Pest és B ellenzék a vaticvek pe veszi észr simulni az grammja ellenzéké zen elv t hogy egy mek felejt vaz 'stb.

S z vitatkozán ügy mino nekem n tetek. — Ba osztozik, semmi m formalitá ily az uj 's a' kesse ugy vagy ugyan re történi. azon sér alá kerü mellyen nyi kelle lálkozun illy mag elöttünk nem tud ta hizel nyai ind kelleme lyen a' mondás den pár

mondhatja: „Exegi monumentum aere perennius.“ Ezen örömnnyilatkozatot egyébiránt szóló egyedül csak ő felségéhez akarja intézteni, mivel — ugymond, mind azt, a' mi nyelvünk és nemzetiségünk ügyében történt, ő csupán felséges uralkodó fejedelmünk vallásosságának tulajdonítja, nem pedig a' kormányának. A' kir. propositiók egyes pontjaira nézve azt véli, hogy bár sok olyasmit foglalnak is azok magukban, melyek méltán dicsérendők, vannak ott mindazáltal olyasok is, — melyek az alkotmányos polgárt ki nem elégítetik. Sőt van azoknak oly oldala is, — mely méltó aggodalmat gerjeszhet a' nemzetben, például, hogy a' belkereskedés ügye meg van ugyan benne említve, de a' külkereskedés nincs. Hogy mennyire felel meg a' kormány a' reformoknak, mutatja az is, hogy a' mult országgyűlés óta 3 év leforgása alatt többnyire csak olyast tett, mi aggodalmat ébreszt, például behozott egy új departamentet a' Tiszaszabályozás ügyére, 's erre eszközül, hogy t. i. sine nobis de nobis a' consiliumot megváltoztat-hassa, gr. Széchenyi Istvánt használta. Továbbá Horvátországra nézve is kimondja szónok, hogy minden, a' mit itt a' kormány tett, szinte csak bizodalmatlanságot szült. A' vallásra, ugymond, alig hozatott törvény, a' consilium már megsértette. Az adminisztratori rendszert szinte törvénytelennek tartják mind ő mind küldője. 'S erre nézve azt jegyzi meg, hogy a' főisp. ság oly hatalom, melynek nyoma még az arany bullában is ben van, 's hogy midőn ez az adminisztratori rendszer által nullificáltatik, alkotmányunk alapkövében sértetik meg. A' mi már azon kérdést illeti, hogy említettessenek, 's különösen: az újabb, vagy régiebb sérelmek említettessenek é meg a' válaszfőiratban? azt véli, hogy legczélsebb volna oly sérelmekről szót tenni, melyek a' nyilvánítandott öröm 's köszönet hangjához leginkább ille-nek. 'S ép ezért sokkal tanácsosabbnak vélné szónok, hogy é főiratban sokkal czélsebb volna a' legújabb sérelmeket fölemlíteni, semmint az oly nagyszerű sérelmeket emlékeztetbe hozni, mint az 1740-diki események valának. Ennélfogva ő Pestet pártolja.

Andrássy Gyula. Azt hiszi, hogy egy három nap óta tartó ostrom után, mely különben is már bevételnek tekintethetik inkább, nem szükség az ellenséget oly nagy robbajjal megtámadni. Ebből ő magára nézve azon következtetést vonja ki, hogy mennél rövidebb legyen. 'S ezt tenni is akarván, minden hosszabb előzvény nélkül azt kívánja felelni Csongrádnak, hogy midőn az ellenzék arra vádolja, mikép az csak azért él a' dynastia, 's fejedelm iránti hódolat címével, hogy a' kormányt annál inkább megtámadhas-sa, — azt kívánja mondani felelni, hogy Csongrád követe ne monopolizálja már a' loyaltitást is, mint a' dohányt akar-ná 's ne gyanúsítsa más benső érzelmeit, ha ellenségeket nem akar magának szerezni. A' mi különbség ugymond Pest és Baranya indítványa közt van, abban áll, mikép az ellenzék a' jobbágyi hódolatot csak a' fejedelm, a' conser-vatívek pedig a' kormány iránt is akarnák nyilvánítani. Ugy veszi észre, hogy midőn Csongrád egyáltalában nem akar simulni az ellenzék kívánatához, ezt azon pártnak hires pro-grammja szerint teszi, mely mindent le akar szavazni, mi az ellenzékétől jó, még a' legjobbat is. Azonban nem akarván ezen elv természetét feszegetni, rövideden oda nyilatkozik, hogy egyes embernek lehet ugyan örömei között a' fájdalomat felejteti, de nemzetnek nem, ennélfogva ő Pestre sza-vaz 'stb. 'stb. 'stb.

Szentkirályi Móríc ur erre imigyen: — Ennyi vitakozás után tek. kk. és rr. midőn a' kérdésben levő ügy minden oldalról meg van hányva, azt hiszem, nekem nincs más föladatom, mint csupán tisztázni a' néze-teket. —

Baranya indítványára, melyben Csongrád követe is osztozik, bátor vagyok megjegyezni, hogy az lényegében semmi más, mint az 1839. 's 1840-diki megállapodások üres formalitásai. Ha azt hiszi Baranya érdemes követe, hogy így az újabb idők történeteinek emlékéit háttérbe szorítjuk, 's a' keserűséget elkerüljük, igen csalatkozik. Mert mi is ugy vagyunk meggyőződve, hogy az újabb sérelmeket csak ugyan revideálni kell 's ez keserűség nélkül bizonyára nem történik. Nézetem szerint keresztlül kell mennünk nemcsak azon sérelmek átvizsgálásán, melyek 1843ban tárgyalás alá kerültek, hanem az újabbakon is. Mi ismerjük a' tért, mellyen az 1790: 13ik t. cikk értelmének magyarázata an-nyi kellemetlenséget szült, 's tudjuk, hogy még többel is ta-lálkozunk. — Baranya érdemes követe azt mondá, hogy illy magasztos eljárás nem illik az alacsony tér, melyet előttünk a' sérelmi panaszok nyitnak. En pedig megvallom, nem tudom: hogy van é annál alacsonyabb tér, mint a' pus-ta hizelgés, adulat, és merő hálalkodás, millyen a' baran-yai indítványban javasoltatik. E' téren valóban sokkal több kellemetlenséggel kell találkoznunk, mint azon mezőn, mel-lyen a' pesti indítvány forog. Csongrád követe az azon mondására, miszerint oly javaslatokat tegyünk, mire min-den pártszínezetű 's oly követek is szavazhassanak, kiknek

utasításuk sincs, azt jegyzi meg: hogy 'stb. 'stb. — Üdvöz-löm az érdemes követ urat azon pártból, mely a' Budapesti Hiradó epébe áztatott lapjainak guntengerében szeret usz-kálni, üdvözlöm annál is inkább, minthogy első vala e' te-remben, ki a' gyanúsítások fegyverével kezd élni. Egyébi-ránt azt vélem, hogy a' mi kezünkben sokkal élesebb a' gya-núsítások fegyvere, miután mi csak büntetést várhatunk, jutalmat pedig nem. Én nem örömet szeretek ezen fegyver-rel élni, — de miután Csongrád vármegye érdemes követe használni kezdte, énis jogosnak érzem magamat azt hasz-nálhatni. Nem tudom tulajdonkép, miért védi Baranyát, azért tán, hogy annak indítványát megbuktassa? En nem tudom megfogni, miért nem akar Csongrád a' jelen sérelmekről szólani, midőn a' multakat megemlítették hajta.

Fejetegeti aztán szónok az 1790: 10ik t. cikk értelmét, beszél az adminisztratori rendszerről, a' m. kamra, kancellá-ria függéséről, a' részek viszszakapcsolása 's horvát ügy-ről. Továbbá a' loyaltitást, Csongrád követe az alkotvá-nyos ismeretéről, midőn az ellenzék arra vádolja, hogy a' kormányt korholván a' felség iránt sem tanusit elég tisz-teletet, — a' bizodalomról, országgyűlési praedicatió, — Csongrád követe constitutionalis haeresise, 's a' szönyegen levő tárgy érdemleges megvitatásáról, melyet, bár 3 nap óta tárgyalnak már — Csongrád ignoralni akar. Elmondja a' sérelmi ügyek hisztóriáját 1790: 10dik t. cikktől 1825ig. Szóba hozza a' horvát ügyet 's adminisztratorokat, beszél az 1825ki országgyűlés munkálatainak II. tomusa 1003ik lap-ján olvasható javaslatról, mit felolvas. Említi K l a u z á l né-zetét a' taktikáról, az alkudozó politikáról. Azonban ugy-mond, nem azon időponon állunk már, hogy azon korkér-dések fejleményei iránt is alkudozzunk, melyekben hazánk igényei nem kéri többé, hanem parancsolják a' haladást. Csongrád követe, tagadja ugymond, hogy az 1790: 10ik t. cikkkely érdekében valami érdemleges lépések történtek volna, pedig mint szóló tudja jól, már 1825ben panaszfő-iratot intézett a' nemzet ő felségéhez, mellyben nemcsak előadja azok fölötti mély fájdalmát, hanem egyszersmind azok orvoslását sürgeti. Csongrád megye követe nem pusztá negatívokkal kellett volna tehát fölszólamlani, hanem az ellenzéköt be is bizonyítani. Már például a' horvát ügy-ekben hogy történt é egyéb egyoldalu eljárásnál a' kormány részéről, a' követ ur be nem bizonyította, 's mint szóló hiszi, nem is fogja bebizonyítani, mivel tény, mi egy nemzet sze-me láttára történt meg, tagadni nem lehet. Csudálatos e-lőttem az is, hogy az adminisztratori új rendszerre nézve mind Csongrád érdemes követe, mind elvrokonai, csupá-uj eszmék feszegetését és szorszállhasogatást lát. Én bátor vagyok figyelmeztetni szót, hogy mi itt semmi új dolgot nem cselekszünk, hanem csupán az 1825ki munkálatok nyomán emelünk szót, hol a' sérelmek többi pontjai között ez is megemlítettik, 'stb.

Pappszász Lajos. Pest érdemes követe után ugymond, ki most bebizonyítá, mikint nemcsak a' szónok-latban, hanem a' czáfolatokban is nagy mester, neki fölszó-lamlani valóban nem kis föladat, de miután a' szólás rende rajta van, nem fog elhallgatásával okozni zavart 's előadja igénytelen nézetét. Ő azt hiszi, hogy é honnak mind jelenét, mind jövőjét szemlenni alapokra kell fektetni. Egy országban ugymond, mellyben mind a' nyelvnek, mind az érdekeknek oly heterogeneitása létezik, mint ép Magyarországnak, mi-re sincs oly nagy szükség, mint a' hazai nyelv, nemzetiség, és alkotmányos szellemre. A' társaság nagy alkotmányában legfőbb két alapkö a' nemzetiség és alkotmány. Ez egysze-rsmind életforrása a' haza boldogságának. 'S miután mind ezek tekintetében főkép legújabbban igen sokkal tartozunk kegyelmes uralkodónknak, nem ellenzi örömünk és kö-szönetünk ünnepléses nyilváníthatását a' főiratban. De é mellett polgári kötelességének tartván azt is bevallani, mi-kép hazánknak a' főnebb említett magas érdekeken kívül még másra is van szüksége, ugymint az alkotmányos jogok sérthetlenségére; 's miután mi ezzel nem épen díseked-hetünk, mert vannak sérelmeink, melyeket ignoralni lehetel-len, — ő kívánja ezeket is fölpanaszolni, — 's így Pesttel szavazni.

Majláth Imre, Nyitra követe Pestet pártolja Gö-mör azon pótlékával, hogy a' főiratban politikai külviszo-nyaink is megemlítettessenek.

Bory Pál, Hont követe. Előrebocsátja, hogy a' mi-ket igénytelen beszédében a' discussiók eddigi folyamában elő fog terjeszteni, a' képviselő tábla összes testületére nem akarja alkalmazni. Felfogván tehát a' vita fonalát, kifejté nézeteit, mikép azon vádakra alapját, miszerint a' kor-mány legújabb eljárása sérelmeknek kereszteltetik, egyál-talában át nem látja 's mindezekről, mint sérelmekről, em-lítést tenni nem tartja következetességnek. Ezen ügyek, ugymond, jelenleg ép azért vannak a' választvány vizsgá-lata alá bocsátva, hogy megvitatassanak, 's miután azok-ról még el sem döntetett, hogy sérelmek é, ugy, azt tartja, ezeket a' főiratban sérelmek gyanánt megemlíteni annyit

tenne, mint a' gyermeknek megelőzni anyját. Nem tarthat tehát azokkal, kik a' kormánynak minden, még legjobb szán-déku tetteiből is sérelmet akarnak gyártani. Már például ha csak az adminisztratori új rendszert veszi is, ez oly do-log, melyet ő felsége törvény szerint gyakorolt mindig, 's gyakorolhat jelenleg is, 's mely csupán a' közkormányzás jó rendtartása miatt hozatott be. A' partiumok ügyében hoz-tott t. cikkek be nem teljesítése miatt sem lehet, ugymond, vádolni a' kormányt, mivel azt oly diplomatikai 's jogi ví-szonyok akadályozák, miken tulhatolni mindeddig nem le-hetett a' kormánynak. Ő mindezekben sérelmet nem látván — Baranyával szavaz.

Szere Bertalan. Ő ugymond Hont után követ-kezik, minélfogva neki parlamentarizmus modor szerint Hont nézeteit kellene czáfolnia. Időkimelés miatt ezt most nem cselekszi, hanem nyilvánítja, miszerint Pest indítványára szavaz. Mosony megye érd. követének azon megjegyzésé-re, hogy ő definiálatlan, azt jegyzi meg, hogy nagyon is definiált, mivel utasításánál fogva csakugyan meg van hozva követe. Szóló ezt fájlatja, mert midőn Mosony gr. Széchenyi Istvánt megnyerte, a' haza elvesztette. Gr. Sz. I. ugymond a' nagy reformer sem itt, sem a' felső táblánál nem létezik. Szóló ugy látja, hogy az események hatalma mindinkább a' parlamentarizmus formákhoz ragad bennünket. Az által ugy-mond, hogy ő felsége magyarul szólalt meg, nyelvünk visszanyerte koronáját, 's már most nemcsak a' közpol-gárok, hanem a' király nyelveis lón. Midőn István főhg nádor é hazát beutazta, ezt szülőföldének, saját hazájának nevezte, 's valamint ez ugy ama tünemények is mind jós-jelei annak, hogy a' nemzetiség 's haza feltámadásának nap-ja közelg. Megemlítvén egyéb sérelmek közt az 1790: 10. t. cikket is, hogy ép é miatt nemcsak örömei, hanem fájdal-mai is levén a' honnak, ezeket a' főiratban megemlítetténi kívánja, a' gömöri indítványal. Hiába tagadják, mondá többek közt szónok, a' conservatívek, a' kormánynak véde-ni kell magát 's a' mely kormány többségre akar szert ten-ni, annak így kell tennie, 's ezt nem kárhoztathatjuk; sőt, mint én meg vagyok győződve, hozzá kell szoktatnunk azt a' dolog lényegéhez, hogy ne pusztá szavakban keresse a' súlyt, hanem a' cselekedetekben. A' jelen kormányról az-onban meg kell vallani, hogy az sokkal erélyesebb, mun-kásabb, mint a' többi vala. 'S én részéről, folytatá szónok, inkább az illy munkás kormánynak embere, barátja, ha az inconstitucionalis volna is, mint volnék annak, mely velünk érez ugyan, demunkátlan és semmit nem tesz; 'stb. (Folyt.)

Nik kerületi ülés, novemb. 25kén. Elnökök: mint tegnap; jegyzők: szinte. Tárgy: mint tegnap. Ezen ü-lést Csongrád megye követe nyitá meg B a b a r c z y Antal, ki elemezvén a' vita folytatásban előfordult 's a' pesti és baran-yai indítványokra vonatkozó nézeteket, a' sérelmekre néz-ve ellenmondást lát a' javaslatban, hogy a' főiratban oly té-nyek fölött mondassék ki aggodalom, melyek még megvit-atva sincsenek. A' személyére irányzott gyanúsításokat egyenesen visszautasítja, 's arra nézve, hogy Pest megye követe az élvben egyet ért, de a' motivációkban nem. E' teremben ugymond, oly alkotmányelleni befolyás türetek, mely által a' gyöngye is erős egyik oldalon, másik oldalon pedig az e-rős is gyöngye. Itt az oka, hogy az ellenzék kezében élesebb a' gyanúsítás fegyvere.

Bachó Trencsény követe utasítása szellemében, a' sérelmeket akár általánosan, akár mint mult országgyű-lésen, főiratban megemlítetténi kívánja. 'S pártolja az é-venkinti hongyülésnek Pesten leendő tartását.

Sebestyén Gábor veszprémi követ. Előreboc-sátja mindenekelőtt, hogy ő abban, miszerint itt a' kir. e-lőadások mellett törvényjavaslatok is terjeszthetnek föl, bár némelyek állítják is, sérelmet nem lát. A' törvénykezde-ményzési módnak illy nyomát már a' Illas könyv II. r. 3. cikkkében is találni, 's az aranybullának példája is ezt mu-tatja. Küldője az adminisztratori rendszerben sem újat, sem törvénytelent, sem pedig alkotmányellenest nem lát. Erre ugyanis még a' legrégebb időkben számos példa van alkot-ványunk történetében. Nevezetesen Barsban, már 1790. Almásy Ignác, Beregben 1747ben Péchy Zsigmond, — 's ezután félszázad alatt folytonosan mindig csak adminis-ztratorok voltak. Békésben 1777. gr. Zichy Ferencz, Bor-sodban 1560ban Verancz Antal, Esztergamban 1573ban, Győrben 1758ben Győry Ferencz, Hontban 1776ban Rá-day Gedeon 'stb. Sőt Sárosban már I. Károly alatt vala adminisztrator. A' mi tehát oly rég idő óta divatoz, az va-lóban nem lehet új. Az ezen rendszer iránti sérelmet 's ag-godalmat beigtatni nem kívánja a' válaszfőiratba. Az or-szágyűlésnek Pestre tételére nézve, pártolja Mosony in-dítványát, 's ohajtaná, hogy ez még jelen országgyűlésen megtörténjék.

Ju st h J. Turócz követe. Az örökös főispánokrul szóló törvényekből ő azt magyarázza, hogy midőn a' me-gyéknek nincs főispánjuk, akkor ennek helyét nem az ad-

minisztrátorok, hanem az alispánok pótolják. Az adminisztrátorok fizetésére nézve megjegyzi, hogy miután az 1723: 56. cikk szerint a főispánok a megyék kormányzóji 's tisztviselői levén, őket a megye tartozik fizetni, nem pedig a kincstár 'stb. Egyébiránt Pest mellett szavaz.

Szallópek J. verőzei követ. A fölliratnak azon részét, melyben köszönet indítványoztatik a felségének, ő is pártolja. Horvátországra nézve megjegyzi, hogy nem osztozhatnak azok véleményében, kik a tartományi gyűlés rendezésében egyoldalú törekvést szemlélnék, mert midőn a törvénykönyvben oly czikkre, mely a kaposzt részek elrendezéséről szól, nem talál, az 1715: 128. tczből, melyben Zengnek meghagyatik, hogy a tartományi gyűlésre követet küldjön, a tart. gyűlésen a képvisleti rendszer föllállítását következteti, a mellyszázadok óta fenáll, mi ellen személyes szavazatot igényelni nem lehet. Mert így a tart. gyűlés nem a kaposzt részek képviselőinek, hanem azon megyének lenne közgyűlése, melyben tartatik. Kéri tehát eziránt a rendket, hogy e fölötti aggodalmoktól elállván, várnák be a választvány jelentését. Az adminisztratori rendszerben semmi sérelmet nem lát.

A tanácskozások további folyamára köv. számainban visszatérve, most előleg a 13. és 14. kerületi ülések rövid vázlatára térünk.

XIII. kerületi ülés novemb. 29. kén. Elnökök Bacho Lajos, Trencsényi, Bernáth Zsig. ungi kk. Tárgy: a választási javaslat felolvasása 's ez ügyben a fürdekhez intézett üzenet ügye; indítványok, tanácskozási rendszabás, a katonai élelmezés, szállásosok 's közteherviselés ügyében. Bacho Lajos, mint kerületi elnök megnyitván a gyűlést felolvasa a választványok kinevezése iránti szavazások eredményét; mire Bernáth Zs. mielőtt ugymond, a tanácskozásiokba mélyebben ereszkedniök jog és kötelesség érzeténél fogva a tisztelt hallgatóságához lesz bátor ősz fejlem pár szót mondani. Csak azon nemzet boldog, mondá szónok, hol a kötelességek megtartatnak; de valamint a kötelességek úgy a jogoknak is leghatalmasb ellenőre a nyilvánosság. Alkotványos népnél ezért legfőbb kincs a nyilvánosság, de a nyilvánosságnak szinte nemcsak jogai, hanem kötelességei is vannak. A hallgatóságnak, mely a nyilvánosságot kezeli, szinte nemcsak jogai, hanem kötelességei is vannak. 'S ezeket a hallgatóságnak tisztelnie kell, annál inkább, mivel pelda beszéd szerint nem azé a tisztelet, kinek adjuk, hanem azé, ki adja; nem azé a becsület, kinek kalapot emelünk, hanem a ki kalapot emel. Ennélfogva ha a hallgatóság tiszteletteljesen viseli magát 's midőn jogait gyakorolja kötelességéről sem feledkezik meg, a szabadság arany hulláját gyakorolja; ha pedig nem tekintik e terem szentségét 's e táblák méltóságát, a legkiméletebben szólva: viselete csak szilaj rakoncátlan-

*) Ezek közt I. a városi ügy kidolgozására megbízott választvány tagjai köv. a dunáninneni kerületből: Szentkirályi Móríc pesti, Olgyay Titusz pozsonyi, Kubicza Pál trencsényi; dunántuliból: Pázmány Dienes komáromi, Somsich Pál baranyai, Szegedy Sándor somogyi; tiszáninneni: Szentiványi Károly gömőri, Lónyay Gábor zempléni, gr. Andrassy Manó tornai; tiszántuliból: Ujhelyi Sándor ugoecsi, Tomcsányi József békési és Szerényi Fer. krassói; kerületek részéről: Fogtyú János hajdukerületi képviselő; a városokból: Koller Ferenc pesti, Ertl János sopronyi, Markovics Antal szebeni, Komlóssy Lajos debreczeni, Mátyás József körmöci és Melincsevics Antal varasdi képviselők; káptalanokból: gr. Forgách Agoston pozsonyi káptalanbeli követ. II. A sajtóügyi választványhoz: Justh József turóczi, Szmercsányi János árvai, Rutkay János zólyomi; dunántuliból: gr. Széchenyi István mosonyi, Vidos József vasi, Cserna Károly fejérmegyei; tiszáninneni: gr. Andrassy Gyula zempléni, Szemere Bertalan borsodi, Schné László hevesi; tiszántuliból: Babarczy Antal csongrádi, Tornágy János békési, Papszász Lajos bihari; a kerületekből: Jozipovics Antal turmezei gróf; a városokból: Károlyi István pesti, Tóth Lőrincz korponai, Fábry János bátfai, Weber György szegedi képviselők; káptalanokból: Vagyon István nyitrai káptalanbeli követ. — III. A horvátországi ügy választványtagjai dunáninneni kerületből: Kossuth Lajos pesti, Rakovszky Móríc lipői, b. Révay Simon turóczi; dunántuliból: Milkovics János komáromi, Tolnay Károly zalai, Hunkár Antal veszprémi; tiszáninneni: Szentimrey György abauji, Bernáth Zsigmond ungi, Bük Zsigmond borsodi; tiszántuliból: Biró Imre aradi, Bónis Sámuel szabolcsi, Mán József máramarosi; a kerületekből: Smaich Bertalan buccarri kerületi képviselő; városokból: Domokos László komáromi, Podhorányi Károly eperjesi, Fodróczy Sándor körösi képviselők; káptalanokból: Lipthay Antal esztergami kápt. köv. — IV. A verificationalis választványhoz a dunáninneni kerületből: Osztroulezky Géza zólyomi, Dessewffy Jób nógrádi, Szentiványi Ödön lipői; dunántuliból: Inkey Zsigmond somogyi, Horváth László fejéri, Balogh Kornél győri; tiszáninneni: Máriaassy Agoston sárosi, Darvas Pál gömőri, Zsarnay Imre tornai; tiszántuliból: Makay Sndor krassói, Rónay János csanádi, Reviczky Menyhért bihari; a kerületekből: Tosoni József fümei kerületi követ. Városokból: Hergesell Ferenc győri, Veszter Pál kézmárki képviselők; a káptalanokból: Máriaassy Gábor egri kápt. köv.

ságnak nevezhető. Kimélje meg tehát máskor a képviselők tábláját mind azon demonstratio és színházba való zajongásoktól, miket eddig gyakorolt 's akkor, szóló, valamint szivesen lépett most ki megtenni a figyelmeztetést — a kötelesség mezejére; úgy szivesen fog kilépni akkor is, ha a hallgatóság jogait védelmeznie kell. Az elnökség szóba hozván, miként a kerületi jegyzőkönyv vitelére két egyed ajánkozott, egyik Kocsis eleinte 120. e. f. havidij mellett, később ingyen, aztán: Lukács gyorsíró, ki az érdeklött kerületi jegyzőkönyv vitelét 60 e. f. havidij mellett ígérkezett elvállalni.

Ez utóbbi ugymond ugyanaz, ki az orsz. naplót is szerkeszti. Szemere Bertalan ezen egyedet kívánta megválasztatni, mire Somsich Pál felel: hogy ép azért, mivel ez az orsz. napló-szerkesztéssel különben is el van foglalva inkább a másik fogadtassék fel. Szentkirályi Móríc azon javaslatára, hogy halasztatnék azon ügy máskorra, ezen tárgy függőben maradt, és Szentkirályi M. mint kerületi jegyző, felolvasta az általa fogalmazott mind választási javaslatot, mind a főrendekhez e tárgyban intézett üzeneteket. Ezután Kállay Menyhért (szabolcsi) azon indítványt tevő, hogy mindenek előtt már most, midőn tustünk a választási vitán: a katonai élelmezés és szállásosok ügye vételnék tárgyalás alá. Szentkirályi M. ez ügyben tett nézetei előadása után a most érdeklött indítvány is elfogadtatván, ugyancsak Szentkirályi M. felolvasa az általa már erre elkészített föllirati javaslatot, nemkülönbön a főrr. hez intézendő üzenetet, mely két fogalmazás helybenhagyatván

Szemere Bertalan a közteherviselés 's különösen az adó elvállalására tett indítványt, mely indítványra Csongrád követe Babarczy Antal, érintvén küldőnek e tárgyban utasítását, azon másik indítványt tevő, mikép: illy fontos ügyek illő 's részletesebb meghányása miatt, nehogy ebben az elhamarkodás miatt meglepetések, zavarok 's gyakori praecipitációk vagy más kellemetlenségekkel keljen a küldőknek küzködniök, javasolja: hogy mielőtt az illy fontos ügyek vitatását megkezdénék: a tanácskozási rend illő fenntartása végett czélszerű szabályok alkotatnának. Szentkirályi M. (Pest), erre oda nyilatkozék: hogy a jelen ügyre nézve, miután ez nem pártkérdés, hanem a haza közügye, 's olly ügy, mi iránt vitatkozni úgy is fölösleges: azt véli, mikép Csongrád indítványa sem ezen ügy tekintetéből sem pedig az előbbi országgyűlések gyakorlata szerint, nem szükséges; — hanem azt gondolná, hogy most nyilatkozván a közteherviselésnek általános elvéről, meghatározának annak részleteire nézve az egyes kérdéseket 's tárgyalás alá vennék különösen I. a házi adót, 2. a hadiadót, 3. az országos pénztár ügyét. Erre gr. Széchenyi István (Mosony) emelvén szót szinte oda nyilatkozott, hogy illy fontos ügyek méltó megvitatására nézete szerint is, csupán az általános elv megállapítására is, több idő kellvén, mint a mai ülés: halasztatnék ennek bővebb meghányatása másnapra, midőn neki is mind ennek általános ágai mind kiviteli módjáról igen sok mondani valója lesz. — Ezután Kossuth Lajos szólamlott fel, előadván adóruli általános nézeteit, követtársának azon indítványát pártolta, hogy az adóügynek általános elve szavazat után még mai ülésben állapitassék meg. Azonban, részint ennek élénk sürgetése, részint Csongrád és Mosonynak főnebb érintett indítványa, 's ujabban fölhozott argumentumaik, különféle rokon 's ellennézeteket idézvén elő, huzamos discussio után elvégre is a többség abban állapodott meg, hogy e nagy szerű kérdés mikénti megvitatása másnapra halasztassék. Ma a vélemények ez ügy érdekében csupán abban jövének össze, hogy az adó és az orsz. pénztár megállapításának 's amaz előbbi ügy kiviteli módjának közös megvitatása végett, úgy mint a katonai élelmezés és szállásosok kérdésének meghányása 's részletesebb tárgyalása végett is szinte országos választvány nevezessék ki.

XIV. kerületi ülés, nov. 30. Elnökök mint tegnap; jegyző: szinte. Tárgy: kerületi jegyzőkönyv 's adóügy. Bernáth Zs. mint kerületi elnök szóba hozván ismét a kerületi jegyzőkönyv ügyét megemlíté, hogy ez időig már három egyed ajánkozott annak vitelére. Azonban mivel azon munka díjazására a táblának semmi pénzalapja nincs, e három egyed közül az elnökség Kocsis János ügyvédet választá meg, mint olyat, ki annak viteleért semmi díjazást nem kötött ki. Helybenhagyatván az elnökség ebbeli eljárása, a fönnevezett elnök a választási irat és üzenetek felolvasását indítványzá, mi elfogadtatván: — Szentkirályi Móríc a választási iratot azonnal fel is olvasta. Némely fogalmazási kitételek után, melyek tüstint megjavittatnak, ezen is tulesvén a kk. és rr. az adóügyet vették föl, melyet a tegnapi ülésben már annyira megvitatottak, hogy annak csupán részletesebb szavazása vala hátra. Erre gr. Széchenyi István (Mosony) azon indítványt tevő, hogy a helyett, miszerint előbb a házi azután a hadiadó, végre az országos pénztárra szavaznának a rendek,

kezdenék meg a szavazást inkább az utóbbin; Csongrád követe Babarczy Antal szintezzen nézetben osztozván, pártolta gr. Széchenyi indítványát már csak azért is, mivel, ugymond, a közteherviselés fajai közül ép ezen legutóbbi az, mi iránt a mult diaetan már országos conclusumot is hoztak a rendek. Következéleg a közteherviselés ügyét ott kell fogni, a hol annak fonala megszakadt. Erre Kossuth Lajos pesti követ azon ellenkező indítványával lépett elő, hogy a szavazást sokkal egyszerűbb 's czélszerűbb lesz az ügynek egyes ágánál, különösen pedig a házi adónál megkezdni, minthogy ez föltétele 's basisa az országos pénztár rendszerének is. Ezen indítvány a többség által elfogadtatván, az ügy szavazására került, minek eredménye az lón, hogy a házi adó és országos pénztár nagy többséggel elfogadtattak, a hadiadó pedig, szinte nagy többséggel megbukott. *) Ezután másnap, azaz decemb. 1. re először kerületi ülés, utána pedig orsz. ülés határozatván a kk. és rendeknél, az ülés eloszlott. Ezek részletesebb körülményeiről jövőre bővebben.

A decemb. 1. sőtén tartott rdi orsz. ülésben, az általunk már közölt választási irat javaslataon kívül a köv. is elfogadtatott: Föllirasi javaslat a k. k. előadások II. pontjára a katonai élelmezés és szállásosok tárgyában. Felsg. 'stb. A legközelebb lefolyt inséges évek körülményeiből ujabban is meggyőződve levén: hogy a katonai élelmezés és szállásosok jelenlegi módjának megszüntetése az adózó népjólétének egyik lényeges föltételét foglalja magában: nem ismertünk sürgetőbb kötelességet, mint azt: hogy Felségednek a k. kir. előadások II. pontjában kifejezett szándéka sikerítésére fordítsuk az 1844. évi nov. 5. d. napjáról kelt föllirasi irat, Fels. elibe terjesztett törvényes nézetek alapján, figyelmünket. Ezen szándék által vezéreltetve 's mult országgyűlésen a katonai élelmezéssel és szállásosokkal együtt járó terhek megszüntetéseért megajánlott 's Fels. általi elfogadott évenként fizetendő egy millió pengő forint összeget, mint már megállapított föltételt tekintve, kérjük Felségedet, méltóztassék kegy. elrendelni: hogy mielőbb valamely szakértő katonai egyed nevezessék olly végből: hogy általa egy, keblünkől kirendelő országos választványt a még netalán kívánatos részletes adatok és felvilágosítás megadatván, ezeknek, ugy szinte mind a kir. előadások II. d. pontjához mellékelj, mind a már eddig is közbejött orsz. dolgozatok figyelembe vétele mellett, a dolog életbe léptetése körül szükséges részletes intézkedések megtétehsenek. Kik egyébiránt 'stb.

BUDAPESTI NAPLÓ.

A fővárosi ember — minden bajai daczára — szereti a mulatságot; élvezni szoktatni a legenyesebb inség sem bírná őt. Az utcaszegletek teli ragaszták mindennemű élvigéző hirdetésekkel: a mellyi v. o. d. csak annyi területtel bír, hogy ha másuá nem, a kályhazugba legalább egy kiasztott hárfásnót 's egy ábrándos fuvolyást fogadhat — már zenemulatságokat hirdert ingyen, vagy belépti díj mellett — mindenesetre kövér nyereség fejében. És e mennyei hangok izletesbbé teszik az italt; a sör elveszti fanyar keserűségét, a bor, bár az alföldi homokbuczkákon szürték, vagy megeztesszült az ő óságában — valódi neclárrá édesül, mihelyt melléje két cigány czinczog, — vagy az alpenszeregeknek tehénkürtös melódijára rikogat a fülekek. Oh, a zene tulvilági ke-ringők hullámain, vagy fölkelkesül a polka futásin, hogy a legszuratosabb zsidót baráti csókkal ölelje fendobogó szívéhez. — Ime mily hatást eszközölhet a zene! nem hiába intézkednek bizonyos nagy városban úgy, hogy a nép örökös zenében fürödjék: a zene már Orpheus korában megszelidíté a vadakat; a kigyót maig zene juhásztja csak meg, sőt a mogorva medve is elfeledi az olasz sljja mellett birkozási kedvét és erejét. A civilizatióra mi sem hat jótékonyabban, mint a zene; következéleg Budapest polgárai hatalmasan civilisálódnak, és még inkább következéleg, — a civilisatio leghatalmasb előmozdítója mai napság — a sör háza k. azon ós elv szerint: ki oka az oknak, oka az okozatnak, vagyis kijól meghuzogatja a pintest, nem vétkezik, mert a mámor álomba meríti, az álmos ember pedig a legszelidítő állat a világ színén — tehát a sör mellett zene, vagy zenéhez ivott sör kezkesedik a világ haladásáról. — A zene tánc nélkül csak fél életet levén, még akkor is, ha hozzá jót hörpént ember fia: a főváros tánczantitókát is igényel, nehogy táncorgása szabálytalannak lássék az élv magasztaltságiban. — Ez igényeket is bőven kielégíteni ígérkeznek a falragaszok: egyik lábtudós dühösebb a másiknál művészete terjesz-

*) Köv. három kérdésre történt szavazás: 1) Akarja-e a nemesség a házi adó terhet együtt viselni a néppel? 2) Akarja-e a hadi adót is azzal megosztani? és 3) Az országos közszükséglet fedezésére akar-e országos pénztárt alapítani? Az első kérdés, t. i. a házi adónak közösen viselése mellett 29 megye, valamennyi kerület, és város 's az egyházi rend is kivétel nélkül nyilatkozott, ellenben 19. — A második kérdést, vagyis a hadiadónak közösen viselését 15 m. pártolta, 34 ellenezte; 's végre az országos pénztár felállítását 42 megye sürgeté 6 ellen. — Az ülés teendője e tárgyban most azon utasítások megállapításában öszpontosuland, melyek a részletke kidolgozására megbízandó választványoknak fognak adani. — Utasítás híjánja miatt az első kérdésnél két, a 2. ik és harmadiknál pedig egyegy, megye szavazat nélkül maradt.

tésében; ha a számra kinál tánczra ta it, siban ad alap padlásszobák a pinceszob gós jelenleg X. város a szomszédj kapott, — vá renek, hogy polgárság m van ablakait nek zárt kapu sítetett, a ka nyes diszruh Ez alatt az ü kapus pillán síve meg me zott szurkos nem riasztják házi ur leizer puit, — azért tást unó kap húsága bol eicsapná kap tudomás nyel sőt hallgatás a lépesökön uralkodik éje Egy dra netek vitéz it aztán a' deré A' Hon öltözik, hon között, — m Erke operai szem csinos vere nyújták. Illy Sa t m ez oldalról n miben fírad A' nagy nyereségber nának. A' kör az utczaköv tőkélés. Sorok vó kis leányt kerítettek ki. Az ár nem régen, nek a szinb A' köz az ember tö ségnek tulaj ton nov. 26 le, 6 podgyá öszszeromb lába zuzatot vasuton a m zatul sodrot donyvezér u kik illy gyás szállásan m tisztókben. Végre kövezet; érdeme; — manus' sat. Kuth XIII. füzetéi Emich Gusz BOR olvasó, hog künk politik árajt észre hiben, úgy melly eddig magához k rengnek a kebel önké azt, minek vajjon meg ségünkértü pártokra, bár a köző zethen küll hasábjaira föld rovaté kintetét, é száz év utá zetéhez, az férjflura, s számára, a és az alsó meg a m fel, hogy

tésében; ha egyik egy két új táncot ígér, a másik tucatz számra kínálja saját szerzeményit, ha egyik csak magyar táncra ta it, a másik a világegyetem összes viczkánczó-siban ad alapos oktatást, és pedig vagy saját szállásán a padlásszobák tiszta levegőjében — vagy akár leereszkedik a pincészetek művészpártoló lakóijához. — Ily mulatságos jelenleg a fővárosi élet!

X. városi érdemes ur megválasztván követté, miután a szomszédjában lakó követ illy alkalommal fátyos zenét kapott, — választás utáni estén, megparancsolá házmesterének, hogy a kaput éjfélig nyitva tartsa, mert őt a buzgó polgárság még az éjjel megtisztelendi, ő pedig udvarra nyitván ablakait a szónoklat lángjaiban nem is gyönyörködhetnék zárt kapuk mellett. Az örvendetes jóslatu parancs teljesítetett, a kapu folyást nyitva állt, sőt a házi ur maga is fényes díszruhában virasztá keresztül az időt nyitott ablakainál. Ez alatt az idő csak szárnyal, gyors subogásban az örködő kapus pillán álmat hagy; a házi ur heves keblét pedig hűsítve megmeglegyinti az éji fuvalom: de az epedve szomjazott szurkos tűz csak nem közelg, a harsogó éljenek csak nem riasztják föl a boldog álmadozót. A haragunni kezdő házi ur leüzen házmesteréhez, hogy miért nem tárja föl kapuit, — azért nem jöhetnek hozzá a tisztelkedők, a virasztást unó kapus pedig fölúzen, hogy miért tevő őt házi ura hiúsága bolonddá? Ebből meghasonlás következik, a házi ur elcsapná kapusát; de végre, nehogy irtózatos családása köz tudomás nyelvén forogjon, — kiengesztelődik házmesterével, sőt hallgatása fejében meg is ajándékozá őt azonjoggal, hogy a lépcsőkön ne világítson senkinek. Ezóta szomorú sötétség uralkodik éjenként a házban! —

Egy dramairót kirabolni szándékoztak, de a véres jelenetek vitézirója — dramailag viszszaeré a merénylőtet. Ez aztán a derék férfiu, mit ír, meg is cselekszi, ha kell.

A Honderú jövő évben csakugyan német bugyogóba öltözik, hogy, szerinte, a magyarságot terjeszse a sógorok között, — minden zsebédek nélkül. — Ó monda.

Erkel, színházunk teremő erejű karvezérét, — az operai személyzet a ranyórával tisztel meg, mellyhez a csinos veretűlánczot Hollósy Kornélia szép kezei nyújták. Illy öszhangnak aztán csak örülni lehet!

Szatmáryné operát tanul!!! A művésznőt még ez oldalról nem ismertük. Maholnap tán Szentpétery is illyes miben fáradoz. —

A nagy letteria főnyertesét Váradon vették meg, hol a nyereségben öten osztoztak. Társul minket is meghíthatnának.

A kőrösi ház három emeletes palotává építették. Ekkor az utcakövezet is megjavul. Csak használt még is a sok ösz-tökélés.

Soroksáron a rablók, — az általok kifosztott háznál levő kis leányt és öket ismerő szolgálot meggyilkolák. Még nem kerítették kére.

Az árnyékszínházban „Buda liberatá” énekelték nem régen, a nagy piac elajult fájdalomában a megreszketőnek a színház falai — e borzasztó újság fölött.

A középponti vasuton egymást érik a földülések, s ha az ember történetesen nyakát szegi, csupán szerencsétlenségnek tulajdonítják. Névszerint Abonyánál a szolnoki vasuton nov. 26kán a mozdony majd két ölnyi mélységbe zuhant le, 6 podgyászkoesit rántván le magával, mellyek jobbadán öszszeromboltattak, de szerencsére csak egy máshaszolga lába zuzatott öszsze — nov. 28kán pedig szinte a szolnoki vasuton a mozdony ismét kibicezent s emberéletet is áldozatul sodrott magával (a gépkatlan fűtő). Jó volna mozdonyvezér urak pezsgő verét, (ha ezeké, a kik, vagy azoké, kik illy gyászeset okai) valahol a hatóság földszinti ingyenes szállásán lehüteni, — tán több ovatossággal járnának el tisztökben.

Végre — az ujjvilág és zöldkertutca vértanukat szerez kövezeten; az utcák világitása maig is nagy részint a nold érdeme; — bizonyos színháznál a pénzsedő még sem humanus sat. — szokás szerint.

Kuthy Lajos Hazai Rejtelmének X. XI. XII. XIII. füzetet elvégre megjelentek, s füzetenként 40 p. kron Emich Gusztáv's más könyvkereskedőknél megszerezhető. ☺

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

BORSOD. Novemb. 21kén. — Mit irjak neked nyájas olvasó, hogy beces figyelmedet soraimhoz kössem vidékünk politikai életéről, midőn mint a nagy tenger a folyók árjait észrevétellenül s nyom nélkül hagyja elenyészni méhiben, úgy a hongyülés minden figyelmet, minden érdeket, melly eddig a provincialis élet jelenségeire oszlott fel, — magához köt, magához szí; midőn olly kedves színek derengnek a honfiak már már elhamvadrt reményeire, hogy a kebel önkénytelen megdöbben: ha valók é azok? ha mind azt, minek teljedése elibe olly édes örömmel tekintünk, vajjon megérdemlők é? mi, kik alig kivergődve nemzetiségünkérti békés küzdelmeinkből szeretetlenül szakadánk pártokra, gyűlölők egymást, s türelmetlenül üldözök, mert bár a közös édes anyát szolgáltuk is mindnyájan, — öltözetben különbözünk; mit irjak most figyelemlánczoltól e lap hasábjaira, midőn az olvasó felejtve a vidék, felejtve a külföld rovatát csak az országgyűlés eseményeire függeszti tekintetét, és ott annyi van, mi örömet derit lelkére: háromszáz év után ismét magyar szó a fejdelem ajkairól hű nemzetéhez, az ország új nádorának választása irányozva olly férfiflura, ki ha a magyar reményeiből palástot szónének számára, az egyszerű szépségében a szívárványét haladná; és az alsó táblán ama nagy férfiu, kivel jó kedvében áldá meg a magyart az ég, hogy halálos álmából életre költse fel, hogy gyakorlati tapintatával s a lángész századokra

ható pillantatával megőrizze szirtkebe ütözéstől alkotványunk roncsolt hajóját; s kit már már Cassandra szerepére kárhoztatott a magyar rüt büne — a háladalanság. — De nekünk hírlapi levelezőknek egész önmegtagadással kell megtenni tudósításunkat, habár a kaczer közönség csekélységünk hódolatát tekintetere sem méltatja is s így most is — habár kissé elkésve — rövid vázlatát adunk tárgyaiban meglehetősen érdeketlen megyei közgyűlésünknek, mit főispánhelyettesi elnöklet nyitott meg f. hó 8án s zárt be 19kén. — Központi sebészünk Hager Ferencz halálával üresült hivatalra miskolczi járásbeli rendes sebészt Horvát Józsefet, ennek helyére pedig központi tiszteletbeli sebészt Szántay Lajost választók meg egy akarral, mit elnök főispánhelyettes meg is erősített. Szendrei járásbeli főszolgabíránk jelentvén egyik járásbeli alszabíró halálát (kinek encomionját a „de mortuis aut vere aut nihil“ elvhez hívek legjobb szándékunk mellett sem adhatjuk) ennek hivatalát helyettesítés által még gyűlés folyama közben betölteni határozták a rr. s közakarattal Szathmári K. Józsefet jelölték ki első helyre, melly választást főisp. helyettesünk iránti teljes ragaszkodást tanusított a tiszt. férfiu szíves volt az első helyre kijelöltnék kinevezése által elfogadni. — Főispánunk udv. tanácsossá kinevezetését a rr. harsány éljenekkel fogadták s a rr. közös örömet tolmácsoló jegyzőkönyv is örömmel jegeivel kísérte. A sócsempézsek iránt hozott ítélet végbehajtására a rr. megkereste udv. kincstár levelére elhatározták a rr. hogy az e részbeli végrehajtást részükről meg nem tételhetik, s eddigi elveikhez ragaszkodva, — követelnek e bíraskodás megszüntetésének szorgalmazása utasításul adatván. — Veszprémnek a hallgatóság iránt tett isméretes körlevelét a rr. egyszerűen nem pártolák. — Hunyad's több erdélyi megyének azon levele, mellyben arra kérnek fel, hogy a részek visszakapcsolatása sürgetésével addig, míg az általok is ohajtott Erdély teljes visszakapcsolatása nem létesül, hagynánk fel, felolvastatott, — s a rr. ez ügybeli nézeteikhez törvény iránti tiszteletből továbbra is ragaszkodnak. — Az Erdődy család Varasd főispáni hatásköréből helyettes nevezés általi kizorittatását panaszolván, ez sérelmül tekintetett s orvoslása eszközzésének siettetése követi utasításink közé soroztatott. — Hadi adó 4209 rovat után kivettett 58084 ft 42 kr; hadfogadói költség 1008 ft 12 kr; a háziadó tenne — 76168 ft 59 kr; azonban jövedelem 4362 ft, (Szeghó József adói 40 pft évi ajánlatát is ebbe értve) s így kivetendő lenne 71806 ft 59 kr; de a rovatok 16 forintjával sokszorozhatása miatt 4462 ft 59 krral kevesebb vetetett ki, vagy is öszvesen 67344 ft; s így megyei adózóink ez esztdei kivetése s terhe teszen 126.456 ft 24 kr pp. — Sok időt foglalt el méggyűlésünkben a miskolczi járásbeli bába története, kit a főszabíró az ellene támasztott vádak következtében hivatalától felfüggesztett, a rr. a főispáni hivatalal közös joguknak tartván a felfüggesztést, ezen kifejezését a főszabírónak protocollariter nem helyeselték s az érdeklőtnék kihallgatását s a bővebb nyomozatok utáni jelentés-beadást kötelelességeül tevék. — A Szinyva folyó szabályoztatása iránt a B. malom iránti érdekből végeztek a rr. sok jót; vajjon teljesítendőt is? központi főszolgabíránk tudósításának azon nézetében, mikép B. malom újpótlékának kerekéi emellett helyre tétesenek s a viz medre előtte tisztítottassék ki az illető molnár által, inkább mintsem a timárok a bórnek Szinyvabani áztatásától, — minek századok óta használatában vannak, — eltűntassanak — a rr. nem osztoztak — különböző okok miatt. Még egy csuda is történt, a husárszabályozás a gyűlés első napjaiban vétetett fel; de nem volt benne köszönet, mert akkor már, midőn a rrt a szokott déli harangszó a zöld posztóval terítettél érdekessnek tartott asztalhoz elhívá; — az e részben — legalább — ellenkező nézetűek csekély száma maradt s ki kételkednék, emeltetett 12 krra; a fagygyué azonban nem, — okát gordiusi csomó volna megfajteni; ha olly könnyű nem volna. Oka egyik az, hogy — hasunkat jobban szeretjük mint a világosságot, s mert mint a jkőnyv mondja, rossz a fagygyú, — meglehet, de hogy a hus az idén mindig kitünőleg rossz volt, s jónak nyoma csak azon potrohokon látszik, mellyeknek érdemes birtokosait az illetők erről meggyőzni mint egyébutt ugyanunk is szükségesnek látták, — minden tanúságot tehet: no de ki akarna mindenben következtesseget! —

Közgyűlésünkről ennyit. — Társulati életünkről még valamit. Színházunk fedél alá nem jöhetett az idén, de jövő eszt. ben, ha építője nagyobb szorgalom-kifejtésre ösztönöztetik, meg fog nyitathatni. Rabot dolgoztató intézetünkről semmi új. — Takarékpénztárunk buzgó választványa 3 fontos javaslatot terjeszte a gyakorlatból merített tapasztaláson okulva közgyűlés elibe; Iső a törlesztési eszme a kisebb — fekvő jószágokra eső kölcsönökre alkalmazva; s ez keresztül ment, 1 év után fölvetelőkötől, — a régiekre nézve a mostani határozattól — törlesztések évnegyeden-

kint legalább 5 pctel nemesak elfogadtatnak, de a 400 pgo fton alul levő kölcsönöknél kényszerítőleg kötelezettenek is egyszerrei felmondás terhe alatt. A második javaslat a hitelárszabás iránt, a személyes hitellel ellátott folyamodók kölcsöneinek könnyítése végett, bár a legczélszerűbben s legovatosabban volt is előterjesztve, a közgyűlés tetszésében nem részesült. A 3ik hogy testületek, jótékony társulatok, alapítványok, hatóságilag kezelt árva pénzektől 1 pctel több kamat fizetessék, ezt tetszett a közgyűlési többségnek a miatt, hogy alapszabályba vágó ezen kérdés előleg kijelölve nem volt, februári gyűlésünkre halasztani. Nem lappang é a formákhozi szerencsétlen ragaszkodáson kívül más nyúl a 60 korban? ki tudná! Városunk fegyelmi s rendőrségi ügyeit a „Miskolczi értesítő“ hasábjain megjelent főszabíró vezércikkék eléggé sajnosan mutatják, bár segiteneék is rajtok! — A tiszamelléki kölcsönös tüzkárterítőtársulat kinyitását felsőbb engedelem megérkezésétől várja; erről majdan bővebben. — Hallottam valamit, mint-ha némelylek egy dolgozóház alakítása körül is akarnának tenni lépéseket; bár tennének! bizony, bizony nagy szükség volna reá; főtuczáinkon borzasztó látvány nézni az élelmiszerek mellett éhező kolduscsoportokat fertelmes rongyokban, heverni nappal, éjjel, sár, hidegben és esőben az utcakövezeten menhely nélkül; bizony, bizony itt tenni kell valamit, s a dologház, csekély tőkeerővel is megnyitható s a pusztá élelmezésnél bármilyen hiányos rögtönzött alkalmazás mellett is czélszerűbb, e részben legohajthatóbb lenne! — Köszellem! közegyetértés — bárcsak ez volna közöttünk s adna ha nem állandó de legalább némi vendégszerepeket is, úgy többre mehetnénk; — polgárközépszatályunk parlagon heverő erejét csak ez fejthetné kikellőleg. — Kir. várossá emeltetésünk ügyében is most lenne a legkedvezőbb idő valamit tennünk, s mi boldogok e helyett — évek óta várjuk a lomhaság vérmes reményeivel a sült galambot. — Az élet ára csökken, már többé nem a kém-lők hanem a természetők e r ö k ö d v é n csak árát felesigáznai. — S. —

BARANYAMEGYEI KÖZGYŰLÉS (Folytatás és vége). 47) Mi a várom, harminczadok megszüntetését illeti, miután e tárgyat érdeklőleg ő fels. kívánata még tudva nincs, azon esetben, ha ez tanácskozás alá kerülend, követ uu. a választvány odautasítandóknak véli, miszerint elvben a kiegyenlített pártolják, s az előterjesztendő föltételeket utasítás-adhatás végett küldjék meg.

48) Ungmegye felszólítása folytán e választvány követ urakat oda utasítandóknak véli, miszerint a kölcsönös tűz- viz- jég- s marhavészből eredő kármentő orsz. intézet életbe léptetését pártolják.

49) Vas és Borsod vármegyéknek a svábok szeres bevándorlásalub eredt aggodalma folytán e választvány is bizonyos honosítási törvény szükségét látván, ennek fő elvéül kítüzetni véli: miszerint többek közt a meghonosítandó bizonyos meghatározandó értékű vagyonnal birjon — a czikk részletes kidolgozása pedig orsz. választványra bizasék, s annak idejében bővebb utasítás-adhatás végett követ uu. által küldessék meg.

50) Sopronvármegyének az adóügyben köröztetett levele egyszerű tudomásul veendő, minthogy már ez iránt utasítás vagyon.

51) Borsod vmegyének népnevelést tárgyzó levele folytán követ uu. utasítandók, miszerint az ez ügyben 1840ki ápril 30dikáról az országgyűlés felírására mindedig k. k. válasz nem érkezvén, azt továbbra is szorgalmazzák.

52) Erdődy grófok mint Varasdmegye örökös főispánainak Varasdmegye teltleges kormányzásától történt elmozdittatásában e választvány sérelmet nem találván, kérelmüket pártoltatandóknak nem véli azon oknál fogva, mivel a főispáni méltóságban meghagytak.

53) A legutóbb mult országgyűlés alatt a vallás ügyében hozott törvényczikket e választvány a görög nem egyes. is kiterjesztendőnek vélvén, követ uu. annak eszközlésére utasítatni ohajja. Egyébíránt nyilvánosan kitétetni kívánná: hogy csak a 18. évet meghaladónak, vagy ha ifjabb is de házassági szentségben részesült egyedeknek engedessék meg az átmenetet; papok és szerzetesek mindazáltal, mint kik 24 éves, tehát törvényes emberi korban teszik le egyházok iránti hitvallásukat s annak szolgálatára kötik le magukat, polgári törvények paizsa alatt más vallásra át ne térhessenek.

54) Miután újabb időben az országban számos egyesület alakult, mellyek eddigelő minden törvényes intézkedés nélkül léteznek, szükségesnek véli e választvány más országok példajakint olly törvény alkottatását, melly mindennemű egyesület rendeztetését tárgyzza, miért is követ uu. ennek eszközlésére utasítandók.

55) A lefolyt pár év alatti szerfölötti drágaság, sőt néhol hazánkban mutatkozó éhség elkerülhetése tekintetéből e választvány a takarékmagtárak felállítását igen üdvösnek s így elkerülhetlenül szükségesnek vélvén: kö-

vet uu. véli utasítani, miszerint ezeknek törvény általi létesítését eszközölni iparkodjanak.

56) Hogy ő fels. által a magyar nemzet iránti szeretete tanúságul Pesten felállított ipartanoda a nemzet által alapítandó s ő cs. kir. főhge b. e. József nádor nagy neve halhatatlanságára szolgáló ösművészeti intézettel összekapcsolassék s ő fens. nevével Josephinum nével nevezessék — követ uu. által hatályosan eszközöltetni véli jelen választvány.

57) Korizmic László mérnöknek Bars vmegye által pártoltatás s törvényesítés eszközése végett megküldött rétöntözési értekezését a választvány elvileg elfogadhatónak véli azon megjegyzéssel, hogy az e tárgyban hozandó törvény általános kötelezéssel ne bírjon, hanem olly vidékekre terjesztessék, hol azt hely és körülmény engedik s hol annak alkalmazása magánjog és közszükség sérelme nélkül történhetik, ugyanazért magát az alkalmazás mikéntiségét egy különösen kinevezendő orsz. választvány előre dolgozza ki.

Ezen utasítás felolvastatván, köv. pontjában módosított: t. i. 5d. pontban követ uu. köteleességül tétetik, miszerint a kk. előadásokat, minthogy azok a meghívó-levelek mellett meg nem küldettek, tudomásul s mennyiben azokra utasítással ellátva nem lennének, annak adhatása végett megküldjék. A 13d. szám b) pontjához, mely a flumei vasúti vállalatról szól, azt adják, miszerint a kk. és rr. semmi esetre sem kívánják az eféle vállalatokkal összefüggő jövedelmeket országosan biztosítani, hanem egyszerűen, csak magát a vállalatot pártoltatni Az 56d. pontban Josephinum helyett: „József intézet“ nevezetet kívánják. Egyéb pontjaira nézve a választvány véleménye helybenhagyatván utasításul megyei hiteles pecsét alatt kiadatott.

KÜLFÖLD.

FRANCIAORSZÁG. Bresson grófnő, férje holttestével, nov. 17kén Párizsba érkezett. Ugyanaz nap Bruat ellenadmirál is megjött a nevezett fővárosba. — A miniszterek legutóbbi tanácskozásaiiban a választási reformmózgalmakkal s az ezek által okozott demonstrációkkal foglalkodtak s elhatározták, miszerint a legközelebb kamraülésekben semmi engedélyt nem adnak a választási reformot illetőleg. — A kereskedési miniszter jelentése szerint a lótenyésztés Franciaországban utóbbi hét év alatt tetemesül emelkedett. A státusmének számra nézve majd kétszeresültek, a fajak megnevesültek s ezen virágzás emelésére jutalomosztogatás is határozottatott. A villansürgönyvonal sodronyok egész éjszakai vasut mentiben Párizstól Brüsselig már kifeszítették, s az első közlési kísérletek tökéletesen kielégítőleg sikerültek. A párizs-valenciennesi vonal már működésbe is tétetett. Jó hatást remélnék tőle főleg az igazságszolgáltatásra, mely ezentul szökény gonosztevők, bukottak s egyéb futamlók után néhány másodperc alatt nyomozó levelet küldhet.

A Praslinféle történetben annyiszor említett Deluzy kisasszony, ki aug. 15ke óta fogságban ült, nov. 17kén szabadon bocsátottatott. Az illető határozatról jelentést látszatoss egykedvűséggel fogadta az egykori nevelőnő. Baráti egy postakocsit rendeltek meg, mely a Conciergerie kapujánál várakozék reá. Állítólag Angliának vette útját. Ez végjelenete a borzasztó Praslinféle drámának.

Douaiben egy tizenhat éves leány mérgekverés miatt áll a törvényszék előtt. Kibizonyult reá, hogy atyját s anyját méreggel ölé meg s már nővérét is akará kivégezni, de az szerencsésen megszabadult. Okát borzasztó tettének eddigelő még nem tudni. Először egy fiatal férfit, kedve-

sét, kinek a második mérgezés előestéjén általadá magát, jelölé meg olyanul, ki őt a borzasztó cselekedetre ingerelte legyen, később azonban visszavonta ez állítását, melyet semmi körülmény nem támogat; aztán rosz bánásmódot hozott fel ürügyül gyilkos tette mellett, de ezen nyilatkozata is alaptalannak látszik. Semmi sem bírja e vádolt leányt igazi vallomásra, semmi sem tud belőle bűnbánati vagy megilletődési kifejezést előidézni.

Aumale hgnó nov. 11kén érkezett meg Algírba. Az elfogadására rendelt ünnepeket napj parancs bocsátá közre. — Suleiman ur, Napoleon egykori tolmácsa az egyiptusi hadseregnél, született perzsa, meghalt.

Husson és Pontonnier érdekes jelentést bocsátottak közre általános eredményei fölött azon népszámitásnak, mely 1846ban Párizs városban és Szajnamegye egyéb községeiben történt. Ama jelentésből látjuk, miszerint a körülfalazott Párizs állandó lakossága 945,721 lélek, változó polgár népessége 88,475, őrsége 19,701; — összesen 1,053,897 lélek. Ezen szám mutatja, mikép Párizs állandó népessége maga nagyobb Franciaország tizenkét legnépeseb városa összes lakosságánál. 1831ki népszámitás óta Párizs akkori 774,338 lélek népessége 1,053,897re rugott, a többi Franciaországé 31,726,596ról 34,326,611re. A fővárosi népesség ezen szaporodása természetes oka a tartományokból bevándorlásban fekszik. Nevezetes körülmény az, hogy a legfőbb országos hivatalokat nem Párizs benszüllöttei, hanem leginkább a tartományokból kivándorlók bíráják. A J. des Débats tagadja, hogy Bresson gr. Londonba tett kirándulakor Palmerstonnal beszélt volna, miután ez utóbbi érintett idő-táiban nem tartózkodék Londonban. Továbbá állítja, mintha Bresson gr. a Guizot által neki ajánlott tengerügyi miniszterséget megköszönvén erre Montebello hget ajánlá, maga számára a nápolyi követséget kérvén egészsége helyreállítása végett. Azon állítás pedig, miszerint Bresson visszakivándorolt Madridba, nem tagadatik egyenesen; annyi azonban világos, hogy a külügyminiszter e tárgyban adott válasza nem okozhatá az öngyilkosságot, minthogy Guizot válasza a spanyol udvarnál követséget illetőleg — azon nap indult meg Párizsból, melyen Bresson halálának híre ide megérkezett. „Courrier“ Marseilleben megjelenő miniszteri lap hírl, miként kevéssel Bresson halála előtt e közt s Trapani gr. között (ki sok időig reményt táplált Izabella keze iránt) előbb szóvita később pedig tettekben nyilvánuló surlódás támadt, minék következtében, mint a főnebbi lap hiszi, Bresson gr. öngyilkosságra vetemült. „Semaine“ hetilapnak Nápolyból nov. 6káról e tárgyra vonatkozólag, egyik levelező írja, miként ő történetesen Bresson gróffal együtt utazván a francia határoktól egész Nápolyig, szemtanuja volt azon idegenkedésnek, melyet Bresson Olaszország fejedelmei s népei részéről tapasztalt; minthogy benne kiki eszközét szemléle a tuileriák jelenlegi rejtősi politikájának, főleg pedig a spanyol házasságok körüli eselszövényeknek.

A nápolyi király érintett levelező tudósítása szerint, szemére lobbantván a grófnak, mennyire súlyosbitá a spanyol házasságok körüli eljárása s végeldöntése által az európaszerte érezhető zavarokat — követ urnak hátat fordita.

Párizsból nov. 15kéről írják, hogy Guizot a legközelebbi napokban ismételve s hosszasan értekezett az ausztriai s angol követekkel Schweizot illetőleg; valószínűleg a schweizi jezuiták nemsokára parancsot veendnek Romából a rend főnökétől arra nézve, hogy Schweizot hagyják oda. Illyeni természetesen csak azon esetre fog megtörténni, ha ez által a kath. cantonok részire kedvező bekeföltételek lesznek kieszközölhetők.

SCHWEIZ. Nov. 13kán. A freiburgi tanács még nov. 14korig nem határozott; némellyek állítása szerint mult éjjel 2 s 4 óra közt Freiburg felől erős álgyszus volt halható. A berni tanulók közt létrejött hadsapat tegnap Luzern felé indult.

Nov. 14kén. A külön szövetségek Aargauba beütöttek, később azonban Luczern környékére vonultak vissza. Annyi bizonyos, hogy a freiburgi álgycuk nem legjobban kezeltetnek; a lövések legnagyobb része majd igen magasra majd igen alatt van irányozva s így hatás nélkül vész el. A Freiburg ellen intézett ostrom következtében a waadtlandiak egy álgycuteletet foglaltak el, mire Dufour nyugvást parancsolt, hogy a freiburgi nagytanácsnak ideje legyen a város föladása iránt határozni. — Egyébiránt a hármassütközvetben Rikenbach, Muri és Menzikon-Rhynach mellett nagy elkeseredést s egyszersmind bátorságot tanusita mind két részről. A külön szövetségi táborból szállongóhírek szerint az itteni haditanács tagjai közt nem volt véleményegység akor, midőn a szövetség ellen teendő megrohanások elhatároztattak. — Mondják azt is, — hogy zsold és harcztvágy észrevehetőleg lohadnak, — Aargauból, szinte nov. 14kéről írják, miszerint Freiburg külső erősítvényei az ellenség által mindjárt az első megrohanáskor elfoglaltattak; Freiburgnak e nap reggeli 7 órájáig adaték gondolkodási idő.

Milly befolyással lesz Freiburg meghódolása az események kifejlődésére Schweizban, még előre nem látható. Mint tudva van már, vasárnap nov. 14kén reggeli 7 órakor adatott meg a fegyverszünet. Megegyeztek a város átadásában, de a fegyvert meg akarták tartani. Ezen föltétel el nem fogadtatott. Ez alatt a meghódolás reggeli 10 óráig halasztatott. Délutáni 1 1/2 óra tájban vonultak végre a szövetségi sereg a nép zajos örömköltásai közt a városba. „Éljenek a szövetségek! le a külön frigyessel! le a jezuitákkal!“ hangzott mindenfelől. Sok házról szövetségi zászlók lobogtak, legnagyobb s legszebb ezek közt a reformatus lelkész lakából. Valamennyi utca s köztér hemzsegett katonaságtól. A freiburgi védsereg lefegyverezésekor fogait esikorgatta dültől s átkozá kormányát a jezuitákat. A zaj és lárna közepéből hirtelen e kiáltás hangzott fel: „a foglyokat szabadítsuk ki!“ s ekép örömjajmentek a toronyhoz. Itt a foglyok kezeit nyujtogaták ki a börtönylyukakon s kendőket lobogtatának. Mindnyájok szemei a téren könnyben lábadozának. Némellyek ellenezni akarák a politikai foglyok kiszabadítását, de a nép ostrom alá vette az épületet s kifeszíté az ajtókat. A foglyok, halálsápadtan, léptek elő börtöneikből. Az öröm és ölekezésnek nem volt vége hossza. Estve a város legnagyobb része kivilágított; 10 ezer főnél nagyobb szövetségi hadat elkelte szállásoltatni. A jezuita-zárdára több mint 1200 ember jutott; a többi férfizárdára 5—600 fő. Bor nagy mennyiségben találtatott, de hus és kenyér ugyszólván semmi. — Másnap a sereg legnagyobb része ismét tovább vonult; Rilliet Constant mint helyparancsnok 5 ezer lönyi őrséggel maradt Freiburgban. Ugyane nap őszszegyvűlvén a nép, hét tagból ideiglenes kormányt nevezett ki magának. Miután azonban számos freiburgi, gyűlölséget viselve keblében a külön szövetségek ellen, ezek közül egykettőt orgyilkolva ki is végeze, Rilliet ezredes a várost ostromállapotúvá nyilatkozttatá ki. — A jezuiták, liguoriánusok s maribarátok Freiburg cantonból kívannak utasitvatva. — Dufour tábornok fő hadi szállását Aarauban tartja. —

November 22kei hiteles tudósítások szerint Zug az nap délutáni 3 órakor szinte meghódolt. Gmür hadosztálya épen a határt lépte át Zug birtokba-vételére.

97ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Hirdetés.

A nmságu magy. kir. udvari kincstári rendeletéből közhírré tétetik, hogy f. e. december. 14én L. szent Miklóson, dec 16-án pedig Rozenbergben jövő 1848. eszt. a hradeki és lykavai kincstári uradalmak számára az alább következő gabnafajok s mennyiségek szállítása árlejtés útján a legkevesb szállítási bért kívánóan átfogadatni. Szállítási hely és mennyiség:

A hradeki uradalom részére: tiszta búza 583; rozs 2379, árpa 2432, zab 462 pozsonyi mért.

A lykavaiára: tiszta 276, rozs 216 pozsonyi mért.

Az itt kitett gabnamennyiségek egyik fele okvetlenül 1848iki január 15ei; másik fele pedig sziate 1848 april 30aig lesznek rendeltetésük helyére, t. i. az illető pénztárhivatalokhoz szállítandók, ezen fölül elkerülhetlenül megkivántatik hogy a

szállított gabonapozsonyi mérője átadásakor 72 itezét adjon; mi pedig a gabnafajok súlyát illeti, tiszta buza p. méreje 80, rozsé 78, árpaé 60, zabé 47 fontot nyomjon.

Ehez képest a szállítási akarók személyesen, vagy törvényeszerű fölhatalmazással ellátott képviselőik által fönkített napon és helyeken délelőtti 9 óráig jelenjenek meg; írásbeli ajánlathoz pénzbiztosíték is kapcsolassék, s pedig a Hradekre teendő szállítást illetőleg ezer pft, a lykavaira pedig három száz forint pp; ezen fölül a szállítási összeghez mért 10 % bántpénz akár készpénzül akár statuskötelezvényekben esatoltassék azon nyilatkozattal együtt: miszerint ajánlkozó az árlejtési föltételeknek magát előre aláveti. Illy ajánlatok legfőljebb a kitézött határapot megelőző estéig t. i. a hradeki szállítást illetőleg f. e. december 13aig, a lykavaiára nézve pedig legkésőbb dec. 15ei az uradalmi igazgatóhoz (praefectus) nyujtassanak be. Kik

pedig személyesen, vagy meghatalmazottak által jelenendnek meg, a fő kitétt 10 % bántpénzt s biztosítékü összegzet árverés előtti nap t. i. a hradekire nézve dec. 13kán az ottani, lykavára nézve pedig dec. 15kén a lykavai, kincstári számtartó hivataloknál leteszendik, hogy másnap az árlejtés annál kö. yebben melessen véghez. A letéteményekről térítványt veendnek, másnap árlejtéskor az árlejtési bizottságnak előmutatandót.

Megjegyzendő azokra nézve, kik i-

Csődületi hirdetvény.

15382. A nagy m. k. udv. kamara a bácsi kamarai uradalmak és a tiszai koronai kerület részére két ideiglenes mérnöki segédállomás felállítását határozván el, mindegyikéhez 400 ezüst forintnyi évi fizetést, továbbá szálláspénz s egyéb járulékok fejében 200 ezüst forintot, és hivatalos utazások alkalmikor 11ik osztálybeli

rásbeli ajánlatokat nyujtanak be, hogy az árlejtés napján pecsét alatt beadandó ajánlat-ismétléshez az általok annak idejében letett bánt és biztosíték-pénzről szóló kamarai urod. pénztárhivataltól nyert bizonyítványt eredetiben esatolják, ha pedig az árlejtésre személyesen jelenének meg, ezen bizonyítvány hiteles mását mutassák be.

Az árlejtési s szerződési egyes föltételek a hradeki kir. kincst. igazgatósági hivatalnál megtekinthetők. 3—3

napidijakat olly határozattal kötött, hogy az uradalom kebelében teit hivatalos utazások alkalmikor aapidijának csupán felét fogják hűzni. Ez állomásokat elnyerőni kívánók szükséges oklevelekkel ellátott folyamodványaikat mai alulirt naptól számitandó négy hét alatt a zombori kir kamarai igazgatóságnál a kiszabott hivatalos uton tartoznak benyujtani. — Kelt Budán, november 10én 1847ik esztben. 1—3